

Opis Pamětní knihy místní obce Úherčice

1924–1937

Karel Makeš

Sestavil Vladimír Makeš a Petr Písař

Opis Pamětní knihy místní obce Úherčice: 1924–1937

by Karel Makeš, Vladimír Makeš a Petr Písař

Tato kniha obsahuje 190 – slovy jednosto devadesát stran.

Za OÚ: Vladimír Makeš

Obsah

Úvod	vi
Vlastní opis	I
Úherčice	2
Dějiny obce Úherčice	3
Dolany = Rozpakov	4
Roku 1848	6
1919	12
Rok 1920	17
1921	19
1922	21
1923	23
1924	25
1925	27
1926	28
1927	29
1928	31
1929	33
1930	35
1931	39
1932	41
1933	43
1934	45
1935	47
1936	51
1937	52
Závěr	53

Seznam tabulek

1. Tabulka vojnů za světové války 1914–1918	10
2. A. Aktiva	14
3. B. Pasiva	14
4. C. Srovnání	14
5. Dne 19. května do Národního schromáždění obdržela:	47
6. Dne 26. května při volbě do zem. a okres. zastupitelstva:	48

Úvod

J. Písařová

Píše se rok 1992. Více jak po 50 letech si mohl náš člověk prohlédnout kroniku psanou panem Karlem Makešem z Uherčic čp. 1. Tento cenný dokument objevil vnuk kronikáře pan Vladimír Makeš v Okresním archivu Chrudimi. Kniha byla zřejmě zabavena fašisty v době 2. světové války. Po válce byla kronika z Chrudimi nevrácena ani nevyzvednuta, Tato písemnost patří do okruhu cenných památek, takže je možnost kroniku vidět pouze v Okresním archivu. Z tohoto důvodu nelze po letech vrátit kroniku zpět do Uherčic. Proto vznikl opis, který obětavě pořídil již zmíněný pan Vladimír Makeš z Uherčic čp. 1. Velmi děkujeme za ochotu.

Tato kniha je přístupná všem, kdo má zájem o historii obce.

Vlastní opis

Pamětní kniha obecní zřízena na základě zákona a usnesení obecního zastup. dne 6. I. 1924. Obsahuje 198 stran po sobě číslovaných.

Potvrzuje obecní rada:

- Náměstek st.
 - Starosta Karel Makeš
 - Člen obecní rady
-

Úherčice

rozkládají se na severovýchodním svahu železných hor, s krásným rozhledem na Chrudimsko, Pardubicko, Králové Hradecko, dále na celé Krkonoše a Orlické hory. Na sever leží Radlín, na severovýchodě Dlubíň, na výhodě Dolany, na jich a západ jsou rozsáhlé lesy, které činí velice krásné pozadí při pohledu na Úherčice od lesa „Paláce“. Na severozápadě je osada Zdechovice, politicky přidělena ke Kostelci. Úherčice složeny jsou ze dvou částí z vlastní vsi a čisti lidově zvaná „Obicka“. Uherčice měly dle sčítání lidu v roce 1921, 25 čís. pop. se 132 obyvateli, z nichž bylo v roce 113 římských kat., 9 evang. a 8 čl. katolíků a 2 bez vyznání. Obyvatelstvo živí se vesměs polním hospodařením. Průmyslových podniků v obci není. Živnostníci kteří se výhradně věnují svému řemeslu jsou dva; a sice Antonín Antonín, mistr dlaždičský a Marie Beranová, dámská krejčová. Velkostatek v obci není, rovněž ani velkých rolníků, jsou zde vesměs menší hospodářské usedlosti, jež majitele stačí samy obdělati. Dělníci v obci bydlící nemají v obci výdělek, proto musí za práci docházeti do skály ve Vápeném Podole. Ve zdejší obci je také skála na kámen stavební a štěrkový pro silnice, ale poslední dobou pro špatný odbyt kamene nalézá se ve stavu polospustlém.

Škola v Úherčicích není, obec je přiškolená do Morašic vzdálených asi 4 km. Kostel zde rovněž není a obec je přiřazena k Heřmanově Městci. Roku 1898 byla zde postavena obecním nákladem K. 1425,50 kaple, která vysvěcena roku 1899 Paně Marii. Je to stavba šestiboká prosté architektury. První zvonek na této kapli zněl nejjasněji v celém okolí, ale byl rakouskými úřady v r. 1917 schozen a odebrán pro válečné účely. Roku 1920 byl nahrazen zvonkem jiným. První zvonek dodala firma Rudolf Perner v Budějovicích, vážil 38 kg a stál 74,24 zl. (148,48 K.) Druhý zvonek dodala firma Jan Půjman v Novém Ralsku, vážil ... kg a stál 640 K.

Jednou neb dvakrát do roka koná se v kapli požehnání. Jiných památných staveb v obci není. Roku 1921 založena byla v obci zdejší Občanská beseda, jež vytkla si za úkol pěstování společenského života a dramatického umění. Jiný spolek v obci není.

Dějiny obce Úherčice

Úherčice jsou stará osada a je uváděna ve starých zápisech pode jménem Úhřec. První zpráva o nich je z roku 1392 podle níž náležely Smilovi z Rychmburka, který je toho roku prodal Otovi Bergavovi z Biliny. O čtyři roky později, podědil Úherčice opět Smil z Rychmburka, který svoje dědictví sestávající ze dvou hospodářství platících 5 kop 35 grošů daní se vším příslušenstvím prodal Světiševu z Úherčic, za 60 kop grošů a doznal, že od něho peníze řádně obdržel, načež mu dědictví dědičně postoupil. Roku 1397 koupil Světišev z Úherčic od Smila z Rychmburka jeho dědictví ve Vejvanovicích sestávajícího z jednoho hospodářství platícího 5 kop 8 grošů daní, se vším příslušenstvím za 50 kop grošů. V zápise z r. 1455 čte se o paní Dorotě z Úhřec, která odkazuje sirotkům statek. Jako svědkové se tu jmenují: Martin Hajný, Havel Háken, Martin vdovin syn, Kuba a Janek Zimovi sousedé z Úherčic.

Roku 1463 nastala v držení Úherčic rozepře mezi Markétou ze Soslávče dcerou Mikuláše Sziláka ze strany jedné a Janem Šlechticem z Urdic ze strany druhé. Královská výsost s pány barony v úplném soudu dne 18. března vyslyševše jejich výpovědi a stížnosti, podle níž Markéta vinila Jana Šlechtice, že její dědiny otcovské a svěřené v Úherčicích, Seslovicích, Rosicích a jinde držel. Naproti tomu však Jan Šlechtic doznal, že s ní konečnou smlouvu učinil Petr Kdulinec, který jsa tázán královskou výsostí, vyznal, že smluvil, aby Jan Šlechtic jí na půl třetího sta grošů a list na pergameně psaný a vysutými pečeti opatřený s rukojmími ve čtyřech nedělích položil u zemských desk, čímž Markéta všechno své právo, které k těm dědinám měla postoupí Janu Šlechtici. Dále pravil Jan Kdulinec, že list který dal Markétě měl pečeť zlámanou, že byl nehodný přijetí, což shledali dle práva Jan z Vartenburka a z Děčina a Zdeněk z Postupic a Moravské Třebové, správce mincovny Král. Českého a s pány barony dali výnos dle něhož Jan Šlechtic, který podle smlouvy Petra Kdulince list celý nepoložil, sám tím smlouvu zrušil. Královský majestát dal proto právo Markétě a užívání Úherčic a dědin ostatních v kteréž se po smrti Mikuláše Sziláka uvázal, aby postoupil ve 14 dnech beze všech závad ten zápis, který mu byl svěřen Mik. Szilákem; zase Markétě. Ku konci 15 stol. neb počátkem 16 stol. stali se pány v Úherčicích Bratři Trčkové z Lípy.

Dolany = Rozpakov

Na jich od Úherčic asi 10 minut nachází se nyní již pustá tvrz Dolany. Lid jí však nazývá Rozpakov. Tvrz tu měli r. 1384 v držení Vít, Staněk a Stašek a Machna sirotci po Mstislavu z Dolan. Jan z Dolan byl mezi těmi vladykami, kteří se 17. března 1440 sjeli ke zřízení míru zemského v Čáslavi a r. 1448 po straně Jiřího z Poděbrad stekl města Pražská. Ku konci 15. století byl zde pánem Jakub Flášar z Dolan a jeho syn Prokop. Jakub nabyl tvrze Běruniček a z těch příčin jeho syn Prokop r. 1495 manželku svou Ludmilu ze Struhařova s věnem 125 grošů z Dolan převedl na Běruničky. Jelikož tehdy převádělo se věno jediné při prodeji statku myslíme že, Dolany byly tehdy prodány. Po něm držel Dolany i sousední Zdechovice Václav Lorecký ze Skouše, který však stále na Zdechovicích přebýval o Rozpakov se nestaral, dvůr lidem pronajal a budov nikdy neopatroval, takže tvrz úplně zpustla. Potom prodal spustlou tvrz Rozpakov, dvůr a ves Dolany Burjánovi Trčkovi z Lípy, od kteréhož doby má Rozpakov a Uherčice stejného majitele. Když se bratři o všechny své statky dělili r. 1534, připadly Úherčice k dílu Zdeňkovu, který však za tři roky 20 srpna 1537 postoupil celý svůj díl strýci Janovi staršímu z Lípy, tento však opět o rok později 19. prosince 1538 prodal Úherčice, Zdechovice, Radlín, Nerozhovice, Kostelec, Chotěnice, Vícemilice, Klešice, Lany, Načešice a Ražkovice za 6.500 grošů Burjánovi a Sigmundovi Andělům z Ronovce. Bratři tito po otci páni také na Morašicích rozdělili se asi r. 1540 o veškeré dědictví, přičemž dostaly se Úherčice k dílu Sigmundovu. V této době zřízena byla v Úherčicích rychta ke které patřily Zdechovice, Nerozhovice, Radlín, Dlubíň a Dolany. Sigmund Anděl z Ronova, byl pro účast na bouři stavovské potrestán, že se musel vzdáti 20. srpna 1547 veškerého dědičného práva. Statky byly mu konfiskovány. Sigmund provdáv své dcery zemřel r. 1572, protože po něm synů nezůstalo nedostalo se zboží Městské a s ním Úherčice císaři Maxmiliánu, který je r. 1577 prodal za 15 tisíc kop grošů českým bratřím Janovi, Jířkovi a Vilemovi Opřstorfům z Dubu a Frydšteina J.M.C radům. Tito bratři však do Městce nepřicházeli a tu měl svou zvuči Vilém, syn Vilémův, který zemřel r. 1588. Vilém ml. stal se po smrti svého strýce Jana r. 1584 pánem na Městci, ale v Čechách se mu nelíbilo prodal r. 1591 zámek s pivovarem, sladovnou a dvůr Klešice, Chotěnice, Nový dvůr, dvůr v Městě při zámku, město a vsi Úherčice, Klešice, Chotěnice, Dlubíň, Dolany, a.t.d. za 33.000 kop grošů českých Janovi Jetřichovi staršímu ze Žerofína a na Černikovicích J.M.C. radovi, který odpustil svým poddaným r. 1594 roboty. Se svou druhou ženou Ludmilou z Kolovrat měl několik dítek, ale jen Eliška přečkala své rodiče. Z té příčiny učinil poslední pořízení r. 1592 v němž odkázal zboží Heřmanoměstecké svému bratru Fridrichu ze Žerofína, s tou podmínkou, že kdyby bez mužských potomků zemřel, že vše připadne jeho dceři Elišce. Fridrich však tohoto nikdy neužil, neb zemřel r. 1598. Jan Jetřich přežil jej o tři roky z. r. 1601 a panství Městské připadlo Elišce, která se r. 1604 provdala za Ladislava Berku z Dubé J.M.C. rady. Eliška zemřela r. 1611 a panství odkázala svému manželovi, který zemřel r. 1613. Protože děti byly nezletilé spravoval panství poručník Lev Burján Berka z Dubé, pán na Rychmburce. V bouřlivých letech potom následujících trpělo panství Městské mnoho vojsky zde přecházejícími a vybíráním válečných poplatků. Po těchto událostech uvázal se Ladislav, Jetřich Jan který r. 1624 byl plnoletý ve správě panství Městského poněvadž dědiců po sobě nezůstavil, připadlo veškeré jmění jeho sestře Marii hraběnce Kbyšlové roz. Berkovny z Dubé.

Za války třicetileté byli zde tito hospodáři:

1. Václav Šlechta ze Všehrad který zemřel před r. 1664
2. Kateřina Máteřová
3. Martin Beran
4. Martin Spadule
5. Jiřík Maceška
6. Varra Hovara
7. Jan Musil

Ze sedláku a chalupníku kteří z některých gruntů uprchli se uvádějí: Lukáš Groš, Petr Rybníkář a Kateřina dcera Jiříka Kašpara.

Dne 10. dubna 1661 prodala Marie Hraběnka Khyslová celé panství Městské Janovi svob. p. ze Šporků, který zemřel r. 1679 6. srpna. Synové jeho byli ještě nezletilí, rozdělili se opět let později r. 1684 o veškeré dědictví, při čemž panství Městské dostalo se Ferdinandu Leopoldovi hrob. ze Šporku, který zemřel r. 1711. Po něm připadlo panství Městské a s ním i Úherčice Janovi Josefovi ze Šporků, který zemřel r. 1749, jako skutečný císařský rada.

Roku 1750 bylo v Úherčicích už 12 čísel pop. v pěti měli po páru potahu kterými týdně robotovali po jeden a půl dne z ostatních posílali na robotu člověka po tři dni v týdnu.

Roku 1773 uvádí se v Úherčicích pět sedláku: totiž Matěj Tlapák č.p. 5. s manželkou Magdalenou a osmi dětmi, Jakub Pavlas č.p. 8. s manž. Annou a sedmi dětmi, Prokop Kubelka č.p. 3. s manž. Dorotou a třemi syny, Jakub Kocek č.p. 1. s manželkou. Dorotou. Chalupu č.p. 11 měl Jiří Hubáček s manž. Alžbětou a třemi dětmi, Jan Vavruška č.p. 6 se synem a Bartoloměj Zelinka č.p. 2. s manž. Annou a synkem jsou zapsáni mezi podruhy. Celkem bylo v Úherčicích r. 1773 napočteno 60 duší přítomných Jako sběhlí se uvádějí Matěj Výška s manželkou Kateřinou a Anna dcera po Janu Bechyňovi.

Po Janu Josefovi hrob. za Šporku podědil panství Heřmano-městecké, syn jeho Václav, který byl svými úřady a hodnostmi tak zaměstnán, že prodal panství Ottovi hraběti von Graffenklou. Václav hrabě Špork zemřel r. 1804 15. února. Od dědiců hraběte von Graffenklou koupil panství Městské za 730.000 zlatých r. 1828 hrabě Rudolf Kinský ze Vchynic a Tetova, upřímný čech.

Roku 1826 bylo v Úherčicích napočteno 16 obytných stavení a 107 obyvatel.

Roku 1848

zrušeno bylo poddanství lidu selského, přestala pravomoc vrchnostenských úřadů, tu přestaly byti spjaty dějiny obce Úherčice s panstvím Heřmanoměsteckým, poněvadž v Úherčicích žádný panský dvůr nebyl přestaly styky úplně. Potom byla obec Úherčice přidělena pod správu politické obci Morašice.

Dne 1. srpna 1866 táhli tudy prusácké oddíly po bitvě u Hradce Králové a byli zde ubytováni po několik dní.

Dne 1. srpna 1868 a 10. srpna 1870 skáceli občané Úherčičtí přes polovinu obecního lesa a o dříví se beze všeho rozdělili, obci za něj nezaplatili nic. Tehdejší starosta Morašický p. Konečný však je udal a tu se při vyšetřování zjistilo, že cena dříví na tehdejší poměry jde do velkého obnosu a sice: 1284 zl. 64 kr. = 2564 Kč 28 h. kterýžto obnos byl vtělen do knih na usedlosti všem kdož se o dříví rozdělili, což je patrné z hlavní knihy, která se vede od té doby, co bylo skončeno výše zmíněné vyšetřování a sice od r. 1876. Téhož roku vypukl z neznámé příčiny požár u pana Josefa Zimy, rolníka č.p. 13 který zachvátil a zničil veškeré hospodářské a obytné budovy. Roku 1886 zřízena byla na návsi obecní studně nákladem Kč. 121,18.

Roku 1887 vypukl z neznámé příčiny požár v domku p. Josefa Tlapáka č.p. 12, který se zakrátko rozšířil i na vedlejší statek p. Jos. Chvojky č. 8, na výměnkářský domek p. Jos. Chvojky č. 9 a na statek pana Josefa Radouše č. 7. Všechny tyto budovy jsou dřevěné lehly úplně popelem. Domek č. 9 nebyl více vystaven u statku p. Josefa Chvojky na starém místě, nýbrž na obecní pastvině na „Obickách“ a domek označen číslem 9.

Roku 1898 podali občané Úherčičtí žádost k okresnímu výboru v Chrudimi, aby obec Úherčice mohly si samy spravovati svůj obecní majetek. Žádost napsal p. Josef Zima rolník a podepsal jí p. Frant. Makeš, p. Václav Tlapák, Josef Radouš, Jos. Chvojka a Jos. Hubáček. Okresní výbor této žádosti vyhověl a dal nařízení obci Morašické, aby provedla v Úherčicích volby na osadního starostu. Obec Morašice však tomuto nařízení dlouho nevyhovovala a tak podali občané z Úherčic stížnost, kterou opět napsal p. Josef Zima a spolupodepsal jí p. Frant. Makeš č. 1. Stížnost podána dne 15. února 1899. Na tuto stížnost nařídil okresní výbor obecnímu úřadu v Morašicích, aby volbu provedl. Obecní úřad v Morašicích tehdy nařídil aby první volba osadního výboru v samostatné osadě Úherčice byla provedena 16. prosince 1900.

Volilo se ve dvou sborech. Sbor I. tvořili ti kteří platili přes 40 zlatých daní. Do osadního výboru zvoleni za I. sbor:

- p. Radouš Jos. č.p. 7 se 6 hlasy
- p. Tlapák Václav č.p. 5 se 6 hlasy
- p. Jirák Jiří č.p. 3 se 4 hlasy
- p. Hubáček Josef č.p. 11 se 4 hlasy

Za druhý sbor byli zvoleni:

- p. Havlíček Josef č.p. 14 se 6 hlasy
- p. Beran Antonín č.p. 2 s 5 hlasy
- p. Kolár František č.p. 6 s 5 hlasy
- p. Tlapák Josef č.p. 12 s 5 hlasy

Sbor II. tvořili ti, kteří platili do 40 zlatých daní. Za první sbor bylo oprávněných voličů 6, počet odevzdaných hlasů 6. Druhý sbor měl oprávněných voličů 25 a odevzdal při volbě 10 hlasů.

Dne 26. prosince 1900 se konala první volba na osadního starostu, kterým byl zvolen 7 hlasy *pan Václav Tlapák*. Tímto dostala osada Úherčice správu svého majetku do svých rukou. Zakoupeno bylo též osadní razítko.

Roku 1906 konaly se druhé volby na osadní výbor do kteréhož zvolení: p. Tlapák Václav č.p. 5, Zima Josef č.p. 13, Radouš Václav č.p. 7, Jirák Jirí č.p. 3, Chvojka Josef č.p. 8, Hubáček František č.p. 11, Makeš František č.p. 1 a Beran Antonín č.p. 2. Starostou p. Václav Tlapák č.p. 5.

Počátkem roku 1911 počaly přípravy ke stavbě silnice. Osadní výbor se usnesl ve schůzi dne 16. června na tomto: Budiž zařízení vše potřebné, aby silnice postavena byla a sice prozatím ze silnice od Zdechovic až ke šterkovému lomu, aby se potom mohla prodloužit přes Holičky na Janovice. P. Josef Zima, Václav Tlapák, Václav Radouš, Jirí Jirák a Josef Chvojka se uvolili, že přepustí obci zdarma potřebné pozemky. Při dalším jednání ohledně stavby silnice s okres. výborem v Chrudimi, však stavba silnice byla odložena. Dne 16. června 1911 vypukl z neznámé příčiny požár v domku p. Josefa Pavlusa č.p. 15, který se rychle rozšířil na domek p. Jos. Berana č.p. 16. Oba domky lehly úplně popelem. Hasičům a občanstvu se podařilo po dlouhé námaze ubránit domek č.p. 10 p. Fr. Hubáčka a tím zabránit velkému rozšíření ohně, který při velkém větru ohrožoval celou dolní část obce. Domek č.p. 16 nebyl již vystavěn na bývalém místě na návsi, nýbrž p. Beran Jos. žádal obec, aby mu vyměnila spáleniště za místo na obickách. Osadní výbor žádosti vyhověl s tím, že zaplatí za každý sáh, kterým překročí plochu, směnou Kč 1,-. Spáleniště dle rozhodnutí osadního výboru bylo užito ku rozšíření návse.

V říjnu 1921 žádali občané za zřízení druhé obecní studně na Obickách. Osadní výbor se ve schůzi dne 29. října usnesl, že poskytne na stavbu druhé obecní studně podporu tak, že jí zaplatí pojistné z dělníků, opatří potřebné střelivo a zaplatí za ostření nástrojů, ostatní práci spojenou se stavbou druhé obecní studně si musí dáti občané na Obickách úplně zdarma. To se jí však nelíbilo, zdarma pracovat, třeba to bylo v jejich prospěch, proto studně nepostavili a raději chodili pro vodu do staré obecní studně, nebo do studánky na louce p. Hubáčka. Roku 1912 konala se po třetí volba osadního výboru, ve které byli zvoleni opět všechny staří členové. Starostou zvolen opět p. V. Tlapák.

Roku 1913 chtěli opětně Úherčice stavěti silnici, proto žádali okresní výbor dne 15. října 1913, aby na stavbu přispíval a až nastanou lepší finanční poměry, byl na Úherčice vzat ohled. Okresní výbor však odpověděl, aby osada Úherčice postavila silnici na svůj náklad, potom, že jí okres převezme do své správy. Okres však na svůj náklad za nynějších těžkých poměrů stavbu silnice provést nemůže a ani na ní nemůže přispívat. V důsledku toho usnáší se osadní výbor ve schůzi dne 5. května 1914, že silnici může stavěti jedině

s pomoci okresního příspěvku a protože okresní výbor příspěvek na stavbu silnice zamítl, usnesl se osadní výbor, že silnici bez okresního příspěvku stavěti nebude, protože je obec chudá a sama na tak velké vydání nestačí. Tím padla silnice nadobro.

26. července 1914 vyhlášena byla válka Rakousko-Srbská, která byla počátkem světové války.

Válka vyrušila Úherčice z klidného života při vyhlášení mobilizace nastoupilo na vojnu třináct mužů z Úherčic. Stále se říkalo, i noviny psaly, že válka dlouho nepotrvá a do zimy bude skončena, ale zmýlili se všichni. Ještě na podzim r. 1914 byly vypsány odvoddy mladých mužů. Z Úherčic jich šlo k odvodu šest, z nichž uznán schopným jedině p. Jan Jiráček, syn rolníka č. 3, kterého to tak rozrušilo, že se dne 8. prosince 1914 na půdě rodného domu oběsil. Zima přeběhla a válka stále nepřestávala. Na jaře opětně konaly se odvoddy, k nimž z Úherčic šlo pět mužů a čtyři z nich uznáni schopnými. Horší to bylo se zásobováním. Rakousko, které před válkou muselo dovážet potraviny z ciziny, bylo nyní odkázáno samo na sebe a ještě muselo zásobovati u spojené Německo. Proto se potravin jevil stále větší nedostatek. Vláda Rakouská, aby tento nedostatek byl kryt, zabavila veškerou sklizeň obilí ze sklizně r. 1915. Totiž stát si vyhradil právo, že jedině on může kupovati a prodávati životní potřeby. Rolníci směli si ponechati jen tolik obilí, co sami spotřebují pro svoji rodinu a čeledě. Avšak ani to nedostačovalo, neboť rolníci neodváděli dostatek obilí a tak okresní obilní ústavy předpisovali kontingent, to jest určité množství, jež musí rolník odvésti. Obilí se odvádělo panu Janu Beadlovi v Heřm. Městci, který byl ustanoven jako komisionář obilního ústavu. Protože rolníci neodváděli dostatek obilí, byly zavedeny r. 1916 rekvisice. Komise rekvisiční byla složena obyčejně ze dvou vojáku, neb četníků, se kterými chodil jeden úředník z okr. hejtmanskví. Komise dělali u rolníků přísné prohlídky, ale ani to jim nepomáhalo, neboť rolníci chtěli přece zásobit sebe, aby sami netrpěli hladu, proto obilí schovávali kam se dalo nebo před komisí, když se o ní dověděli odváželi ho do lesa a polí a po odchodu komise se s ním vraceli. Každý rolník měl nějakou hojnou skrýš. Obilní úřady předpisovali tak vysoký kontingent, že na jeho dodání by nestačila ani celá úroda rolníková. Tak se stalo, že rolník, který nechtěl mítí hlad musel krásti své obilí, na svém poli vypěstované a s velkým strachem ho schovávali, aby mu na něj rekvisiční komise nepřišla a on nebyl přísně potrestán. Právě jako bylo s obilím bylo i s ostatními rolníkovými produkty a veškerými jinými životními potřebami, jejichž cena pod rukou úžasně stoupala. Byly vydány lístky na cukr, maso, omastek, tabák, petrolej, mýdlo, látky na šaty, a vůbec vše co člověk ve svém denním životě potřeboval. V obchodě nemohl si žádný nic koupiti. Toho využili lichváři a chytali se obchodu pod rukou. Lidě těmto všeobecně říkal „ket'osi“. Jelikož potravin byl stále větší nedostatek stalo se, že za peníze žádný nic nekoupil a když se mu to podařilo, musel zaplatit úžasně vysoké ceny. Nastal obchod směnný. Konsumenti dodávali za potraviny, šaty, boty, šperky a jiné věci, které právě nepotřebovali. Stalo se některá dělnická i úřednická rodina vyměnila za potraviny vše, že jí zbyly jen šaty, které měli na sobě, Rolník chtěl-li něco od obchodníka neb řemeslníka, musil rovněž platiti obilím neb jinými svými produkty. Jelikož jevil se stále větší nedostatek všech životních potřeb, byly prodávány různé náhražky. Pravá káva nebyla vůbec k dostání. Rakousko k vedení války potřebovalo stále peníze, tak vypisovalo válečné půjčky, na které upsali občané Úherčičtí asi 1000 Kč. Kromě peněz se válečného materiálu také nedostávalo, že počali rekvírovati též kostelní zvony. V Úherčicích také zvonek z kapličky Panny Marie byl zrekvírován, při čemž udála se následující příhoda:

V květnu 1917 přišli do Úherčic dva vojáci, němci, kteří neznali slova česky, aby sňali zvonek. Před kapličkou shromáždil se hlouček lidí, kteří přihlíželi, smutně a tiše na práci. Zvonek, který zněl tak jasně, jako málokterý v okolí, při snímání jeho srdce ještě jednou jako by se chtělo rozloučiti se svojí obcí a širým krajem. Když byly vojáci s prací hotovi odnesli zvonek do kůlny p. starosty V. Tlapáka, kde ho uzamkly a odešli. Večer na to slečna Marie Havlíčková a Anna Hubáčková, šly k p. J. Zimovi aby jím kůlnu otevřel, že zvonek odnesou a schovají a až bude konec války, že ho zavěsí opět na kapličku. P. Jos. Zima po dlouhém přemlouvání s nimi šel, kůlnu p. Tlapáka vypáčil a zmíněné dívky zvonek vzaly a odnesly ho na zahradu p. Frant. Hubáčka č. 11., kde ve velké hromadě kamení ho schovali. V tomto úkrytu bohužel nebyl dlouho. V. Tlapák druhé dne oznámil na Okres. hejtmanství, že zvonek někdo ukradl. Tam tomu nechtěli věřit, protože takových případů stávalo se víc a nařídili, aby Úherčice buď vydaly zvonek nebo – že musí všichni jsoucí na dovolené aneb propuštěny na delší dobu vojáci, okamžitě nastoupiti. Nařízení to způsobilo v Úherčicích poprask. Všichni vojáci na dovolené žádali, aby vydali zvonek, jen aby oni nemuseli na vojnu. Protože nikdo mimo Jos. Zimy, Václava Tlapáka, Marie Havlíčkové a Anny Hubáčkové o zvonku nevěděl po dlouhém schánění p. V. Tlapák jím o zvonku pověděl, protože byl sám mezi těmi, kteří by museli ihned odejít na vojnu. Zvonek ze svého úkrytu vytáhli a s ním se rozloučili. Do Chrudimě ho odvezl p. Fr. Hubáček, kterého doprovázel Frant. Paulus. Tak dopadla snaha některých, aby zvonek uschován byl do konce války.

Poznamenávám k tomu, že v hodně českých obcích zvonek schovali a nenechali se vystrašiti žádnými rozkazy cís. a král. úřadu. Ovšem to byli větší hrdinové nežli v Úherčicích. Přeze všechny útrapy válka se nekončila, každou chvíli byly vypisovány nové odvody domobranců, jejichž celkem z Úherčic do konce války uznáno 15 mužů schopnými. Z těchto byli dva starší 45 roků p. Vác. Radouš č. 7. a Tlapák V. č. 5., a tři mladší než 18 roků p. Jos. Hubáček, Karel Makeš, Frant. Paulus. Z Úherčic bylo ve válce celkem 28 mužů z nichž dva zůstaly nezvěstní p. Fr. Bureš č. 5. a Frant. Hubáček č. 10. Dva se vrátili jako italští legionáři, p. Fr. Doležal č. 20 a Frant. Paulus č. 15. Jako invalida se nevrátil nikdo. Někteří z vojínů byli sice lehce raněni ale to se zahojilo tak že památku z války nikdo nenese. Rovněž i nemocní Malarii se dobře uzdravili. Světová válka po čtyř a čtvrtletém trvání se chýlila ke konci neb rakouská vojska začala ustupovat. Nemálo ke konci války přispěli i čeští hoši, kteří přebíhali od svých pluků k nepříteli a tam vstupovali do českých legií a bojovali proti Rakousku. Někteří zas utíkali od svých pluků a zde se schovávali po lesích až do převratu. V Úherčicích byl takovým desertérem Jos. Hubáček, který se skrýval od května 1918 po lesích a u přátel, tak že ho četníci nemohli nikdy najít. Po převratu však vstoupil do čsl. vojska. Rolníci odpírali odváděti obilí, takže hlad a bída ve městech stále se stupňovala. Obyvatelstvo začalo se bouřit. V Čechách bylo utvořeno „České srdce“, které si vytklo za úkol pečovat i aspoň o děti, aby netrpěli hladem. České srdce provádělo sbírky potravin mezi rolníky a zasílalo je do větších měst a tím zachránilo mnoho českých dětí.

Tabulka 1. Tabulka vojínů za světové války 1914–1918

	Jméno		Narukoval:	Vrátil se:
1.	TAJZLER Josef	č. 12	za mobilizace	2. III. 1916.
2.	ČEPEK Frant.	č. 17	za mobilizace	29. X. 1918.
3.	PAULUS Ant.	č. 15	za mobilizace	28. X. 1918.
4.	BERAN Frant.	č. 16	za mobilizace	14. VI. 1920.
5.	DOLEŽAL Jos.	č. 24	za mobilizace	29. X. 1918.
6.	DOLEŽAL Frant.	č. 20	za mobilizace	30. VII. 1919.
7.	SECKÝ Rud.	č. 23	za mobilizace	13. III. 1919.
8.	PAVLAS Frant.	č. 9	za mobilizace	12. III. 1919
9.	JEŽEK Jos.	č. 18	za mobilizace	29. X. 1918.
10.	PAVLÍK Boh.	č. 19	za mobilizace	29. X. 1918.
11.	ANTONÍN Ant.	č. 21	za mobilizace	12. VI. 1917.
12.	HUŠKA Frant.	č. 21	za mobilizace	29. X. 1918.
13.	HUŠKA Jos.	č. 22	za mobilizace	28. X. 1918.
14.	PAVLAS Rud.	č. 22	16. II. 1915	29. X. 1918.
15.	CHVOJKA Jos.	č. 8	16. II. 1915	2. XIII. 1917.
16.	BUREŠ Frant.	č. 5	16. II. 1915	zůstal nezvěstný.
17.	BERAN Frant.	č. 2	16. II. 1915	28. X. 1918.
18.	BUREŠ Vác.	č. 5	15. VIII. 1915	28. X. 1918.
19.	HUBÁČEK Frant.	č. 10	15. VIII. 1915	zůstal nezvěstný, prohlášen za mrtvého.
20.	HAVLÍČEK Jos.	č. 14	15. VIII. 1915	20. VIII. 1918.
21.	PAULUS Jar.	č. 15	15. VIII. 1915	3. VII. 1919.
22.	DOLEŽAL R.	č. 20	15. VIII. 1915	29. X. 1919.
23.	RADOUŠ V.	č. 7	16. II. 1916	4. III. 1918.
24.	TLAPÁK V.	č. 5	16. II. 1916	3. X. 1917.
25.	HUBÁČEK J.	č. 11	15. V. 1916	20. IV. 1918.
26.	MAKEŠ Kar.	č. 1	10. III. 1917	29. X. 1918.
27.	PAULUS Frant.	č. 15	10. I. 1918	20. XI. 1920.
28.	ZIMA Jan.	č. 13	10. V. 1918	15. VI. 1920

V říjnu již císařství Rakouské poznalo, že již válku vésti nemůže, oznámilo nepřátelům, že přistupuje na podmínky Amerického presidenta Wilsona a žádalo o příměří. Národní výbor československý v Praze na základě toho prohlásil dne 28. října 1918 samostatný Československý stát. Národní výbor ihned převzal správu národního státu do svých rukou. Když se potom vojáci vrátili domů, v osvobozené vlasti nastal opět radostnější život.

Do nově tvořícího národního vojska přihlásili se ihned tři hoši z Úherčic a sice p. Jaroslav Paulus, Jos. Hubáček a Jan Zima, kromě dvou italských legionářů p. Frant. Doležala a Frant. Paulusa. Všichni tito účastnili se bojů na Slovensku proti Maďarům.

Konec roku 1918 uplynul velmi rychle v samém radostném jásotu a opětování vítání svých milých z války, tak, že každý zapomněl útrap válečných. Život však sám ukázal jinak. Národ, který až dosud byl pohromadě bez rozdílu, se rozdělil na politické strany, které se vzájemně mezi sebou hašteřili.

Od počátku roku 1919 rozvádím veškeré paměťihodné udalosti, týkající se obec naši podrobně v roční časové posloupnosti.

1919

Počátkem roku podaly Úherčice žádost o odloučení naší obce od Morašic.

Následkem poválečných poměrů nemohla vláda rep. čsl. zrušiti opatření, které učinilo bývalé Rakousko, v zájmu pravidelného veřejného zásobování. Rolníkům byl opět předepsán kontingent a jelikož ho neodvedli, byly na ně poslány opět rekvisiční komise, které si počínaly právě tak, jako za Rakouska, takže rolníci opět obilí schovávali. První kontingent byl Úherčicům předepsán za republiky a činil: 110 q pšenice, 90 q žita, 90 q ječmene, 62 q ovsa a 15 q brambor. Zdejší rolníci však nedodali ani polovici. Ceny veškerých životních potřeb rychle stoupaly a mimo to byl všude a všeho velký nedostatek. Bylo-li nějaké zboží na skladě, bylo chatrné jakosti a velice drahé. Přispělo k tomu i bývalé Rakousko, které vydalo papírových peněz. Dokud trvala válka a nebyl zahraničný obchod, bylo dobře lidí se těšiti, že mají hodně peněz.

Náš mladý stát začal obchody s cizinou a tu se shledalo, že naše peníze jsou bez ceny. Proto se rozhodla vláda, že peníze opatří kolkem 1% z ceny. Tím dostala republika svoje peníze. Občané Úherčičtí předložili k okolkování asi celkem za sedm tisíc bankovek. Poněvadž náš mladý stát potřeboval ke svému vedení peníze, vypsal půjčku svobody, na kterou obec Úherčice věnovala 581.50 Kč. Koncem dubna byl vydán Národním shromážděním nový volební řád do obcí, na základě rovného tajného práva hlasovacího pro muže i ženy. Dle tohoto zákona byly volby do obcí v celé republice na den 15. června. Úherčice volili ještě společně s Morašicemi, z Úherčic byl zvolen do obec. zast. v Morašicích p. Jos. Chvojka za stranu agrární a Jos. Doležal za str. soc. dem. Volba do obecního zastup. v Úherčicích konala se o týden později dne 22. června. Podány byly dvě kandidátní listiny: 1. agrární a 2. soc. dem. Volba provedena na základě relativní většiny, protože si strana soc. dem. nepodala žádost o poměrné zastoupení, protože byla v menšině, rozhodla se před volbami, že se voleb nezúčastní. Ve voličských seznamech bylo zapsáno 81 voličů s toho bylo 43 žen a 38 mužů. Odevzdáno bylo 45 hlasů, všechny straně agrární. Zvoleni tito pánové: Fr. Makeš č. 1, Jos. Chvojka č. 8, Jos. Zima č. 13, Jos. Tajzler č. 12, Jos. Havlíček č. 14, Jiří Jiráček č. 3, V. Tlapák č. 5, Frant. Čepek č. , Frant. Hubáček č. 11. Proti této volbě podala strana soc. dem. rekun podepsaný p. E. Beranem, který však dohledací úřad zamítl. Potom konala se volba na starostu, kterým zvolen 8 hlasy p. Frant. Makeš, který však volbu nepřijmul. Předložil dohledacímu úřadu lékařské vysvědčení, že by mu činil úřad starostenský obtíže, protože má slabý zrak. Žádosti jeho o sprostění z úřadu starosty bylo vyhověno a tak byl ve druhé volbě zvolen za starostu opět p. Václav Tlapák. Dne 29. června ustavil se zde „zábavně-vzděl. kroužek mládeže“, jež vytkl si za úkol starati se o společenský život a pěstování dramatického umění. Kroužek vykazoval při založení 19 členů. V ustavující schůzi zvolen byl předsedou p. Karel Makeš, jednatelem p. Frant. Zima. Kroužek sehrál dne 17. srpna 1919 první divadelní představení „Který z obou“, veselohru, při které účinkovali. Karel Makeš, Fr. Zima, Frant. Kubelka, Fr. Tichý, Jos. Zima, Bóža Radoušová, M. Jehličková, Hedvika Tichá a Marie Stejskalová. Tím byla prolomena hráz starého tradičního života v naší obci, ve kterém si naši sousedé tak rádi hověli, přesto se tato novota všem velice líbila. Na základě zákona o výkupu dlouholetých pachtů od velkostatku neb pozemků zádušních podali si žádosti p. Jos. Havlíček č. 14 o 1.95 ha, p. Musil Frant. č. 25 o 88 arů; pí Marie Beranová č. 16 97 arů; p. Frant. Lukáš ze Zdechovic 68 arů; Vinc. Bakoš z Dolan 19 arů. Pozemky tyto byly majetkem kostela v Morašicích a byly pod správou

patronátního úřadu v Heřm. Městci, leží poblíže potoku při cestě z Úherčic na Holičky. Lidově se toto místo nazývá „Amerika“.

Úroda r. 1919 byla velmi dobrá, ale žně byly velmi špatné neb stále přšelo, všechno obilí vzrůstalo. Některé ovsy sklídili až 16. září.

Poměry v zásobování se stále nelepšily, tak i po žních chodili rekvisice a byl předepsán opět kontingent: 115 q pšenice, 95 q žita, 110 q ječmene, 67 q ovsa a 32 q brambor, byl dodán asi 85 %. Cena obilí byla maximální a sice: pšenice 80 Kč za 100 kg, žito 80 Kč, ječmen 75 Kč, oves 50 Kč, brambory 24 Kč, mák 900 Kč, sláma 31 Kč a krmná 45 Kč. Avšak pod rukou prodávali lichváři pšenici a žito až za 400 Kč, ovšem, při postihnutí byli lichváři přísně trestáni.

V říjnu rozhodla vláda o rozdělení obce Morašice na tři samostatné obce: Úherčice, Morašice a Holičky. Tím dosáhly Úherčice úplné samostatnosti.

První volby v samostatné obci byly vypsané a provedeny dne 12. prosince 1919.

Kandidátní listiny podaly dvě strany: 1. Republikánská obdržela 46 hlasů a 6 mandátů a strana sociálně demokratická obdržela 25 hlasů a 3 mandáty. Zvolení za stranu rep. pp. Makeš Fr. č. 1, Chvojka Jos. č. 8, Zima Jos. č. 13, Hubáček Frant. č. 11, Tajzler Jos. č. 12, Havlíček Jos. č. 14. Za str. soc. dem. pp. Em. Beran č. 6, Doležal Jos. č. 24, Jos. Ježek č. 18. Za týden dne 19. prosince konala se volba na starostu a členy obecní rady.

Prvním starostou samostatné obce zvolen pan Josef Chvojka č. 8.

Náměstkem starosty p. Jos. Ježek a člen ob. rady p. Jos. Zima. Do finanční komise zvolen p. Václav Tlapák jako předseda, Antonín Ant. a Radouš V. Celá volba provedena dle poměrného zastoupení stran. Toto zastupitelstvo převzalo správu celého majetku obce. Sňatek slavil p. Jos. Chvojka č. 8 se sl. Frant. Chvojkovou z Petřikovice, p. Fr. Beran č. 2 se sl. Marií Hrstkovou z Dlubině, sl. Anna Jiráková s p. Fr. Beranem s Palučin, sl. Marie Havlíčková s p. V. Homolkou z Načešic.

Letošního roku se mnoho rozšířila mniška v lesích panských. Nemálo k tomu přispěla i velká sucha v minulých letech a potom liknavost lesních správ a majitelů lesů, kteří proti hrozícímu nebezpečí ničeho nepodnikali, tím sami podporovali rozmnožení mnišky, jejíž housenky zničí zcela určitě celé lesy.

Stav jmění obce Úherčic při předání:

• Tabulka 2. A. Aktiva

1. Pozemky	19.250 Kč
2. Kaplička	1000 "
3. Rakouský stát. dluhopis	600 "
4. Vklady	719,72 Kč
5. Na národní daň půjč.	581,50 Kč
6. Dlužní obecní přirážky	19,64 "
7. Hotovost v pokladně	53,90 "
Aktiva celkem	22.216,76 Kč

• Tabulka 3. B. Pasiva

1. Nezaplacené daně	73,07 Kč
Pasiva celkem	73,07 Kč

• Tabulka 4. C. Srovnání

Aktiva	22.216,76 Kč
Pasiva	73,07 "
Čisté jmění obecní	22.143,69 Kč

Majitelé usedlosti v.r. 1919 v Úherčicích

- Č.p. 1. Makeš Frant., = orné půdy 5,66 ha, luk 1,49, lesa 55 a, vdovec, zahr. 24 arů, celkem 7,99 ha
- Č.p. 2. Beran Antonín, = orné půdy 89 arů, zahrady 8 a, manž. Antonie, celkem 97 arů
- Č.p. 3., Jiráček Jiří, = or. půdy 6,19 ha, luk 3,24 ha, zahr 9 a, manž. Anna, lesa 1,83 ha, celkem 11,35 ha
- Č.p. 4. Tlapáková Anna, výměnkářka s č.p. 6.
- Č.p. 5. Tlapák Václav, = orné půdy 6,65 ha, luk 1,89 ha, zahr. 43 arů, les 1,31 a, celkem 10,28 ha
- Č.p. 6. Beran Emanuel, zahrádku 1,44 m²;; dělník
- Č.p. 7. Radouš Václav, = or. půdy 8,18 ha, luk 3,76 ha, zahr. 82 a, 1,80 ha, celkem 14,67 ha
- Č.p. 8. Chvojka Josef, = orné půdy 10,15 ha, luk 4,94 ha, zahr. 33 arů, 2,10 ha, celkem 16,93 ha

- Č.p. 9. Pavlasová Marie, zahr. 3 ary, manž. Frant. – dělník
- Č.p. 10. Hubáček Frant., = orné půdy 1,20 ha, zahr. 4 ary, s manž. Annou, celkem 1,24 ha
- Č.p. 11. Hubáček Frant., = or. půdy 6,82 ha, luk 2,20 ha, zahr. 25 a, lesa 2,55 ha, celkem 11,78 ha
- Č.p. 12. Tajzler Josef, = orné půdy 1,88 ha, zahr. 1 ar, s manž. Annou, celkem 1,89 ha
- Č.p. 13. Zima Josef, = orné půdy 8,27 ha, luk 3,96 ha, zahr. 28 arů, lesa 2,24 ha, celkem 14,92 ha
- Č.p. 14. Havlíček Jos., = orné půdy 2,80 ha, luk 59 arů, 3,59 ha, s manž. Viléminou, celkem, zahr. 21 arů
- Č.p. 15. Paulus Jos. a Kateřina, zahr. 6 arů, dělník.
- Č.p. 16. Beran Frant., = orné půdy 49 arů, zahr. 3 ary, s manž. Marii, celkem 52 arů
- Č.p. 17. Čepek Frant., = or. půdy 2,16 ha, luk 56 arů, zahr. 15 arů, s manž. Karolinou, celkem 52 arů
- Č.p. 18. Ježek Josef s manž. Marii, zahr. 2 ary, tesař
- Č.p. 19. Škvrňová Frant., svobodná dělnice, zahr. 3 ary
- Č.p. 20. Doležalová Marie, vdova, dělnice, zahr. 1 ar
- Č.p. 21. Huška Frant., s manž. Marii, dělníci, zahr. 1 ar
- Č.p. 22. Pavlas Frant., s manž. Karolinou, dělník, zahr. 8 arů
- Č.p. 23. Secká Frant., vdova, dělnice, zahr. 3 ary
- Č.p. 24. Kubelková Anna, vdova, dělnice, zahr. 3 ary
- Č.p. 25. Musil Frant., tesař, orné půdy 1,60 ha, luk 98 arů, lesa 20 arů, zahr. 19 a, celkem 2,97 ha

Celkem bylo v Úherčicích 14 hospodářství, z nichž bylo pouze 6 větších přes 10 ha.

Hovězího dobytka chovali celkem 73 kusy: 45 krav, 28 kusů mladších dvou roků.

Koně měli: p. Jos. Zima č. 13 = 2 koně, Radouš V. č. 7. 2 koně, Chojka Jos. č. 8 2 koně, Hubáček Frant. č. 11 2 koně, Jirí Jiráček č. 3 1 koně; bylo ve vsi 9 koní.

Z domácích dělníků, kteří neměli žádných pozemků chovali kozy, kterých bylo napočteno ve vsi celkem 25 kusů. Ovce nechoval ve vsi nikdo.

Prasat bylo v obci 31. kus, a 4. svině, které držel Vác. Tlapák č. 5 = 1., Jos Zima č. 13 = 1. a Radouš V. č. 7 = 2.

Včely měl pouze Václav Tlapák č. 5 a sice 18 úlů, a Jos Chvojka č. 8 3 úly.

Rok 1920

Dne 22 ledna schválilo obecní zastupitelstvo první řádný rozpočet na r. 1920, který vykazoval příjem Kč. 1850,- vydání Kč. 1920,-. Schodek Kč. 70,- měl být uhrazen úsporou na vydání.

Na základě § 63 přidělového zákona, byla přidělována půda do prozatimního pachtu. Domkaři z Úherčic žádali o přiděl v lese „Paláci“ na tak zvaných „Šlípkách“. K účelu tomu ustavil se poradní sbor do kterého zvoleni pp. Frant. Musil č. 25, Jos. Tajzler č. 12 a Beran Em. č. 6. Počátkem března přiděleno bylo žadatelům o půdu do prozatimního pachtu na „Šlípkách“ asi 5 ha, o které se rozdělili: Em. Beran č. 6, Ježek Josef č. 18, Pavlas Frant. č. 9, Pavlas Frant. č. 22, Antonín Antonín č. 21, Doležal František č. 20, Secký Rudolf č. 23, Doležal Jos. č. 24, Jelikož pole na Šlípkách bylo obděláváno lesní správou, výhradně pro zvěř, že se mnohdy nepřeorávalo za několik roků, bylo vesměs ve špatném stavu, bylo zarostlé pýřem a jiným plevelem, stálo výše uvedené mnoho práce, než bylo připraveno ku setí obilí.

Počátkem roku bylo koupeno nové obecní razítko, jehož otisk vedle připojují.

O zásobování místního obyvatelstva měla se starati místní hospodářská rada, do které obecním zastupitelstvem zvoleni p. Jozef Tajzler, Jos Havlíček za producenty a Em. Beran, Frant. Doležal a Frant. Škvrňova za konsumenty.

V únoru prořezána borovinka pod skálou, ze dříví uděláno tolik hromad kolik bylo v Úherčicích čísel, jejichž majitelé koupili si tu hromadu kterou vytáhli losem. Cena hromady pohybovala se mezi 70 až 80 Kč, celkem se utřžilo Kč 1922,-.

Josef Ježek podal opětně žádost, aby obec postavila druhou obecní studni na Obickách. Obecní zastupitelstvo žádost zamítlo s poukazem na dobu před válkou v roce 1914 kdy jím obec dávala velké výhody, ale oni nechtěli přijmouti. Jos. Ježek na to podal odvolání k okresní správní komisi v Chrudimi, která nařídila, aby obec druhou studni postavila. Obecní rada počala jednati s pí. Marií Beranovou, aby přenechala svojí studeni za určitý poplatek právo veřejnosti. Dohoda docílena nebyla a tak obecní zastupitelstvo podalo proti rozhodnutí okres, správní komise odvolání k zemské správní komisi v Praze. Přesto stěžovali si občané na Obickách u okres. správy politické, jako úřadu zdravotního a tato sem vyslala komisi, která zjistila skutečný stav vody v obci a nařídila, aby obec druhou studni postavila. Na to se obecní zastupitelstvo usneslo, že na studni určitým způsobem přispěje, aby si jí interesenti sami vykopali, kteří však na to nepřistoupili.

V tom čase však zemská správní komise rozhodla, že obec není povinna stavěti druhou studen, sloužili tato jenom části občanů a nechtějí-li tito na stavbu přispívati.

Obecní zastupitelstvo povolilo přiřaditi ke svým zahrádkám část obecní pastviny na Obickách k vůli scelení zahrádek pí Ant. Antonínová č. 21 přiřadila si 138 m², sl. Frant. Škvrňova č. 19 146 m², pí Marie Pavlasová 196 m², p. Jos. Ježek č. 18 116 m², p. Secký Rud. č. 23 333 m², p. Rud. Honzík č. 24 472 m². Místa tato hned nezaplátili, byli nuceni platiti nájemné každý po 2 Kč.

Při volbách do národního shromáždění v dubnu konaných, obdržela v Úherčicích str. Republikánská 45 hlasů, Sociální demokracie 27 hlasů do poslanecké sněmovny. Do

senátu strana Republik. 38 hlasů, Sociální demokracie 22 hlasy a strana Lidová (klerikální) 2 hlasy.

V červnu tohoto roku byl objednáán nový zvonek na místo ve válce rekvírovaného u firmy Frant. Pujman v Novém Ransku u Chotěboře za 640 Kč.

Na proti účet provedena mezi občany sbírka mosazi jichž sebráno asi 5 kg. Mosaz byla poslána drahou firmě. Kromě toho provedena sbírka peněžní která vynesla 260 Kč, (v Úherčicích 153 Kč, ve Zdechovicích 107 Kč), zbytek Kč 380 uhrazen z obecní pokladny. Zvonek byl vysvěcen Panně Marii dne 6. září 1920 a téhož dne zavěšen a poprvé s ním vyzváněno.

Úroda roku 1920 byla dobrá. ozimy dobře přezimovaly a příznivým počasím v květnu a červnu obilí dobře prospívalo. Žně byly rovněž provedeny za velmi krásného počasí. Rovněž ovoce bylo toho roku velká úroda a bylo dosti drahé takže rolníci za něj utržili slušné obnosy. Prodával se 1 metrický cent za 200 Kč jablka, 25–320 hrušky, 60–80 švestky a 300 třešně; 400–550 ořechy.

Stát dosud prováděl obchod obilím, byl Úherčicům předepsán kontingent 105 q pšenice, 98 q žita, 80 q ječmene, 76 q ovsa a 32 q brambor. Komise pro rozvrh kontingentu ve které byli pp. Vác. Radouš č. 7, Vác. Tlapák č. 5, Jos. Tajzler č. 12 a Jos. Doležal. Komise rozvrhla kontingent na jednotlivé rolníky kteří jej úplně dodali. Do stavu manželského vstoupili: p. Rud. Secký č. 23 se sl. Frant. Ipserovou z Jeníkovíc, p. Jos. Tlapák č. 12 se sl. Marii Jiráskovou z Morašic. V srpnu konali se první odvody v československé republice dle nového branného zákona. K odvodu se z Úherčic dostavili pp. Hubáček Oldřich, Hubáček Jos., Makeš Karel, Secký Václav, Zima Frant. a Novák Ant. Odvedení byli pp. Hubáček Jos., Hubáček Oldř., a Secký Václav.

Ku konci roku proveden byl výkup dlouholetých pachtů těmi, kteří o něj v loni žádali. Cena za 1 ha byla Kč 1560,— Žádost na výkup byla zamítnuta p. Josefu Lukášovi a pí. Marii Beranové č. 16, s důvodu, že neměli pole v nájmu od roku 1900.

Mniška se letošního roku opětně mnoho rozšířila, takže lesní odborníci prorokují, že během několika málo roku zničí úplně veškeré porosty smrkové a jedlové, přesto se ale proti hrozivému rozmnožení mnišky ničeho nepodnikalo k jejímu hubení a ponechána volnému rozvoji, který může být pro zdejší lesy osudný.

1921

Dne 6 března 1921 schválilo obecní zastupitelstvo rozpočet na r. 1921, který vykazoval příjem 1850 Kč a vydání 1850 Kč. V téže schůzi usneslo se obecní zastupitelstvo na zřízení obecní knihovny, na kterouž v rozpočtu povoleno bylo Kč 150.

Knihovníkem zvolen byl pan Jos. Chvojka, starosta. V polou březnu zde Frant. Kolář, býv. rol. č. 6 ve stáří 76 let.

Lesní správa v Heřmanově Městci chtěla přidělenou půdu do prozatimního nájmu na Šlípkách zasázetí lesem říkala, že se k rolnickému hospodaření nehodí že jest to chladná lesní půda, nabídla proto, že jí vyměnění pole na Šlípkách za louku na paš'atech. Prozatimní pachtýři na to přistoupili a o přidělenou louku se rozdělili.

To právě chtěla lesní správa, aby pachtýři ustoupili, aby až bude přiděl půdy do soukromého vlastnictví nemohli se malorolníci o tuto půdu ucházet. Jakmile byla směna provedena pozvala si lesní správa odbornou komisi z lesního inspektorátu z Čáslavi, komisi řídil p. lesní inspektor a byli k ní pozváni též starosta obce z Úherčic p. Jos. Chvojka a starosta z obce Chotěnic p. Starý, kteří nečinili žádných námitek proti rozhodnutí komise, že se půda tato nehodí k rolnickému hospodaření a povolila její zasazení. Celá tento pozemek ve výměře asi 13 ha zasázen byl ještě v tomto roce lesem. Tak bylo splněno přání lesní správy, aby z rolí které od nepaměti obdělávali rolníci z Radlína, Zdechovic a Úherčic učiněn byl les a tím i půda zachována při velkostatku. Podotýkám, že kdyby se byli přítomní páni starostové opřeli a příslušný protokol nepodepsali mohla býti půda tato pro zdejší malorolníci zachráněna, ale tak svojí nerozvážností poškodili nejpotřebnější, kteří si mohli svá hospodářství zvětšiti a tím státi se nezávislími.

V březnu konaly se druhé odvodky k němuž se dostavilo sedm branců z nichž uznání schopnými p. Makeš Karel a Makeš Jos., kterému byl povolen odklad činné služby o dva roky, aby mohl dokončiti studium na vyšší lesnické škole v Hranicích.

Dosavadní kroužek mládeže založený v r. 1919 nerozvínoval náležitou činnost v tomto stavu v jakém byl založen, přeměněn byl k návrhu p. předsedy Karla Makeše dne 12 března 1921 na „Občanskou besedu“; na základě úředně schválených stanov měla vytknutý cíl v působnosti:

1. Pěstování společenského života
2. Pěstování dramatického umění
3. Zřízení knihovny
4. Objednávání vzdělávacích časopisu a pořádání vzdělávacích večírku a přednášek

V ustavující valné hromadě byl zvolen předsedou p. Karel Makeš, jednatelem p. Fr. Zima. Členů se přihlásilo 25. Občanská beseda sehrála o svatodušních svátcích divadelní představení „To byla noc“ veselohra o 3 dějstvích za režie p. K. Makeše. Hra tato byla velmi pěkně sehrána a obecnstvu se líbila.

Zásobování pokročilo letošního roku tak, že postupně zrušeny všechny lístky i na mouku jež byla též dána do volného prodeje. Jen pro nemajetné vrstvy ponechány moučenky pro odběr levnější mouky. K účelu tomu museli zemědělci odvésti obilí za stanovenou cenu, ostatní část sklizně t.r. byla úplně uvolněna. Po dlouhé době se opět v krámech pekařů objevili bílé housky a rohlíky a prodávaly se 2 kusy za 1 Kč. Bochníček chleba ve volném prodeji stál až 10 Kč. Tím se opět navrátili předválečné poměry. Úroda byla dobrá obilí sklizeno vesměs za suchého počasí. Hned po žních byl předepsán kontingent obilí na opatření levné mouky. Úherčice měly dodat 40 q pš. a 20 q žita, rolníci dodali množství celé. Prodával se 1 q pšenice ve volném prodeji až za 320 Kč, q žita za 260 Kč, q ječmena za 190 Kč ovsa za 180 Kč. Cena pro kontingent stanovena na Kč 140 ze pšenice a 120 ze žita. Brambory prodávaly se až za 90–100 Kč.

Po celou dobu války i po válce se nikde nic nestavělo a tím nastala velká bytová tíseň. I v Úherčicích se hlásili stále noví příslušníci kteří by se zde chtěli usadit, protože však byt nenašli žádali obecní úřad o prostřednictví. Obecní zastupitelstvo se usneslo dne 17. dubna na zřízení bytové komise zvoleni pp. Jos. Chvojka, Jos. Zima, Jos. Ježek. Komise se usnesla požadovati okresní správu politickou a zmocnění rekvírovati byty v Úherčicích. Poznámávám k tomu, že komise tato byla ve zdejší obci úplně zbytečná, protože každý at' už je to rolník neb dělník má nutné místnosti jen pro svoji rodinu a nikoli žádné nadbytečné pokoje.

Letošního roku podali opět občané na Obíckách návrh na postavení druhé obecní studně. Obecní zastupitelstvo však rozhodlo, že studni obecním nákladem nepostaví a to z té příčiny, že vloni nabízela obec jím peněžitý příspěvek, ale zmínění občané na to nepřistoupili, tím stavba studně byla opět oddálena.

V lesích se letos rozšířila mniška tak, že se objevovala i v selských lesích. Proti tak ohromnému rozšíření byl by již každý boj marný a proto byla již očekávána katastrofa lesů, totiž, že mniška všechny jehličnaté porosty úplně zničí. Napadené stromy hromadně počínali schnouti a datlové z nich loupali kůru pod níž měli hojnost potravy, v lese to potom vypadalo skutečně příšerně. Lesy úplně sesmutněly a ten kdo hledal v lese osvěžení ten se jistě více zklamal a rozrušil nad tou zkázou.

1922

Obecní zastupitelstvo schválilo na počátku roku obecní rozpočet, který vykazoval příjem 2 539 Kč, vydání 2 502,47 Kč, takže se jevil přebytek 37,53 Kč.

Dne 1. ledna sehrála Občanská beseda divad. představení „Zápas o nevěstu“ veselohra o 3 dějstvích, napsal T. Oliva. Hru tuto opakovala při zájezdu na pohostinském představení den 12. III. 1922 na Holičkách v host. p. Jos. Čejky.

Počátkem roku bylo zrušeno úplně vázané státní hospodářství s potravinami a proveden úplně volný obchod. Tím bylo konečně zrušeno válečné opatření a život šel do normálních poměrů. Zboží počalo se objevovat v obchodech a bylo lepší jakosti, každý mohl si koupit co chtěl a nastal radostnější život.

V únoru zde zemřel p. Frant. Havlíček, výměnkář v č. 14 ve stáří 72 roků.

Aby byla odstraněna ve zdejší obci bytový nouze koupila obec domek č.p. 6 na návsi pod rybníčkem od Emanuela Berana za 10.000 Kč. K domku přísluší zahrádka a zděný chlév. Pan Em. Beran se zavázal, že uprázdní domek do šesti týdnů. Na kupní cenu tohoto domku rozhodlo obecní zastupitelstvo, že skácí kus obecního lesa. Stromy prodány nastojatě ve veřejné dražbě, které se účastnili občané z celého okolí, celkem se utřžilo 7.200 Kč, obnos tento byl věnován na koupi domku a zbytek 2.800 Kč uhrazen byl hotovými penězi ob. pokladny. Byl tedy domek úplně zaplacen, aniž by obec musila vypůjčovat peníze. Domek byl pronajat p. Frant. Vimnérovi, kováři ve Zdechovicích.

Tohoto roku byl přiděl půdy do soukromého vlastnictví z parcelovaného panství Heřmanoměsteckého. Také zdejší malorolníci žádali o přiděl půdy na paš'atech, ale když se dověděli o ceně, která byla 3.800 Kč za 1 ha od žádosti ustoupili. O paš'ata se potom rozdělili rolníci z Morašic. a naši pachtýři měli zmíněnou louku v prozatímním nájmu za vyměněná pole na „Šlípkách“ museli od pachtu ustoupit. Tak zůstali Úherčice úplně bez přidělu. Naši lidé později litovali, protože cena pozemků stoupla a u zdejší obce nebyl na prodej ani kousek.

Mniška, která se v minulých letech v panských lesích stále rozšiřovala, zachvátila letošního roku i obecní les a lesy zdejších rolníků. Nyní již proti této spouště housenek mnišky nebylo možno ničeho podnikat a tak přicházela pro zdejší lesy jistá zkáza. Nyní všichni poznali jaké chyby se dopustili, že nehubili mnišky dokud jich bylo málo a nyní, když se rozšířili po rozsáhlých lesích bylo každé ničení motýlů i housenek nemožné a bezúčelné.

Tak ohromnému rozmnožení mnišky nemálo přispělo i velké sucho, které potrvало téměř čtyři měsíce, takže i úroda obilí a jiných plodin byla slabá.

Nejhůře na tom byly jařiny, ječmeny a ovsy, brambory a jetele, ale i ostatní plodiny byly špatné, takže se brzy jevil nedostatek krmiva a steliva. Žně se odbývaly za velmi krásného a horkého počasí, ale nebylo mnoho co sklizet následkem toho ceny obilí stouply. Pšenice se prodávala až za 420–450 Kč, žito za 320–350 Kč, ječmen za 300–330 Kč oves až za 250 Kč brambory až za 120 Kč za 1 metrický cent.

K odvodu se dostavili čtyři branci z nichž uznáni schopnými p. Jos. Zima a Josef Novák.

Dne 29. října se hrála Občanská beseda divadelní představení „Dvě ukolébavky“ obraz ze života o třech jednáních, napsala Gabriela Preisová.

Aby alespoň částečně bylo pomoheno zdejším rolníkům stelivem, rozhodlo se obecní zastupitelstvo, že dovolí hrabati stlaní v obecním lese a sice v té části která se měla skáceti a v borovinice pod skálou. Ze všeho nadělány díly a opatřeny čísly, všech bylo tolik kolik bylo žadatelů.

Žadatel obdržel ten díl, který si vytáhl losem. V obecním lese prodána byla na stojatě borovina nad lesem p. V: Radouše a borovina pod panským lesem na „Milíři“.

Následkem velkého sucha byli rolníci nuceni prodávati dobytek z nedostatku krmení a steliva a to za levný peníz na podzim.

Roku 1922 slavila sňatek sl. Pavlína Jiráková č. 3 s p. Jos. Krejčíkem, košíkářem z Přelouče a sl. Krist. Doležalová č. 20 s p. Em. Kadlecem z Pohleda.

1923

Obecní zastupitelstvo schválilo rozpočet na r. 1923 který vykazoval: Příjem 2.200 Kč
Vydání 2.100 Kč byl tudíž přebytek Kč 100,—

Počátkem roku byla sjednána dohoda mezi Občanskou besedou, kterou zastupoval p. Karel Makeš a obecní radou v Úherčicích, ohledně zveřejnění knihovny Občanské besedy, s důvodů, že knihy jsou stále drahé, aby obec nemusela zřizovati knihovnu na svůj náklad. Knihovna zveřejněna pod názvem „Veřejná knihovna Občanské besedy“. Obec se zavázala, že bude na knihovnu přispívati obnosem obnosem 50 Kč ročně. Obec vyplatila knihovně 150 Kč které byly povoleny na knihovnu již v r. 1921, ale dosud vyplaceny nebyly. Správu knihovny řídí knihovnická komise s knihovníkem jako předsedou kterého jmenuje Občanská beseda za souhlasu Obecní rady. Knihovník má poradní hlas a rozhoduje jen při rovnosti hlasu. Prvním knihovníkem zvolen p. Karel Makeš a do knihovnické komise za Obecní radu p. Chvojka Jos. a Tajzler Jos., za Občan. besedu p. Bedř. Radouš a Frant. Zima.

Počet svazků při převzetí byl 35. Občanská beseda věnovala na knihovnu 190 Kč za které zakoupeno bylo 21 antikvarních knih, tím knihovna měla 56 svazků. Předplacen časopis „Rozkvět“. Knihy půjčovány byly občanům z Úherčic zdarma, z jiné obce za poplatek 3 Kč ročně.

Občanská beseda měla 31 člena, sehrála dne 4. III. divadelní představení „Nevěsta“. Napsala Vlasta Pittnéřová, obraz ze života ve čtyřech dějstvích.

Následkem nezaměstnanosti byla velká část dělnictva v obci bydlícího bez zaměstnání, povolilo obecní zastupitelstvo překopávati obecní pastvinu č.k. 229/5 a kámen roztlouci na šterk který si mohou komukoliv prodati, jen z metru zaplatí do obecní pokladny Kč 3,—. Vzniklé jámy musí však zarovnávatí a učiniti bezpečnými. Na jaře opraven byl domek č. 6, který obec vloni koupila, část dvorku byla puštěna do cesty, i přistavená kůlnička byla sbourána a místem tím rozšířena cesta. Následkem loňského sucha nastal velký nedostatek slámy ke krmení i ke stlaní, žádal proto obecní úřad prostřednictvím zemědělské rady o přiděl nouzové slámy ke stlaní podporou, která byla prodávána za 50 Kč q, jinak stála sláma až 140 Kč a ještě nebyla nikde k dostání. Úherčice dostaly celkem přiděl 105 q slámy o kterouž se všichni rolníci rozdělili, objednána byla ze Slovenska vesměs ovesná neb ječná a docházela do Vápeného Podola, kde ji tamní pan starosta Švadlenka rozdělival. Stalo se také, že jeden vagón slámy se poblíže Kostelec vzňal od jiskry z lokomotivy a úplně shořel, když vykonal dlouhou cestu ze Slovenska a byl již u cíle a kdy na slámu rolníci dychtivě čekali, za týden přišla opětně za tento vagón náhrada.

K odvodu se dostavili p. Zima Bohumil a J. Paulus oba byli uznáni schopnými. p. Boh. Zimovi povolen odklad až dokončí studium na obchodní akademii. Sňatek slavila sl. Fr. Škvrňová s p. Vác. Hrobařem z Boukalky.

Letošního roku mniška dokončila svoje dílo. Rozšířila se tak, že každý smrk byl obalen housenkami a zničila všechny smrkové a jedlové porosty v našem okolí. V polou června však přišlo velmi chladné počasí a stále přšelo, čímž dostaly nakažlivou nemoc „folyedryji“. Stalo se, že proti ním nebyla platná lidská obrana, pomohla si tedy příroda sama. Housenky počaly vrškovati totiž na každém stromě byly ve vršku velké chomáče house-

nek, které si marně hledaly potravu, neboť bylo vše již ožíráno a jen suché stromy tiše stály. Housenky velmi rychle během jednoho měsíce zašly ale dílo zkázy po nich zůstalo.

Když dříve díval se na Úherčice od severu od lesa Paláce činily lesy krásné pozadí tmavozelené. Když se však nyní podíval na lesy, tu by každý užasl, místo krásně sytě zelené barvy, všude viděl divák barvu šedočervenou od suchých stromů, jež to všechny okolní lesy úplně poschly.

V červnu a červenci chodil do lesa kácet kde kdo, chodili i chalupníci, aby si nadělali zásobu dříví, ale nestačily kácet neb napadené stromy byly úplně požrané rychle schly a hnily. Proto sem byly sjednány celé party dělnické z vyšších poloh českomoravské vysočiny a ze Šumavy. Avšak tito všichni ani letos vše nezkácí, ba ani za tři léta nebudou s kácením hotovi. Nyní je dříví velký nadbytek, ale za několik roků ho bude opět velký nedostatek a bude se muset opět k nim dovážeti. V Úherčicích napaden byl nejvíce les p. Fr. Hubáčka který zničen téměř celý, obecní les utrpěl asi 30 % škody u ostatních rolníků nebyly škody způsobené mniškou tak veliké. Okolní panské lesy jichž majitelem je p. Oldřich Kinský byly zničeny 70 % a velké plochy starších porostů úplně 100%, tak že jsou plochy zničené až 100ha rozlohy, co bude potřebí nových stromků a jak dlouho to potrvá než se celé plochy úplně znovu zalesní.

Přede žněmi nastala opět velká nouze o stelivo proto rozhodlo obecní zastupitelstvo že přidělí stlaní z obec. lesa. ovšem pouze těm, kteří ho nutně potřebují.

Úroda byla letošního roku dobrá, rovněž počasí bylo ve žních velmi příznivo pro sklizeň. Po loňském vzestupu kleslo obilí téměř pod polovici. Prodávala se pšenice za 220 Kč, žito 190 Kč, ječmen 180 Kč, oves 110 Kč, brambory za 40–50 Kč, sláma za 50 Kč vše za 1 q.

28. září provedena volba honebního výboru v Úherčicích do kterého zvolení p. Jos. Havlíček č. 14, Jos. Chvojka č. 8, Václav Tlapák č. 5, Starostou zvolen V. Tlapák a honitba pronajata z volné ruky p. Jos. Havlíčkovi č. 14. Okresní správní komise však tuto volbu zamítla s odůvodněním, že p. Jos. Havlíček nedostal dvoutřetinovou většinu hlasu a nařídila novou volbu na den 15. pros. Při této volbě učiněn byl opozici návrh, aby do výboru nebyli voleni ti kteří chodí střílet, načež byli zvoleni: p. Musil Fr. č. 25, Radouš V. č. 7, Chvojka Jos. č. 8, starostou zvolen p. Radouš V., Honitba pronajata z volné ruky p. V. Tlapákovi za Kč 200,–, obnos zaplatí všichni společně kteří budou střílet a věnován bude na koupi hospod. strojů, jež by prospěly rolníkům.

1924

Obecní zastupitelstvo schválilo rozpočet: Příjem 2 260 Kč, Vydání 2 267, nedostatek Kč 7,- má býti uhrazen úsporou.

Zima letošního roku byla velmi krutá, tak že takové nebylo pamětníka. Napadly spousty sněhu a obrovské závěje nakupily se v cestách a u plotů místy byly až tři metry vysoké. Tento stav potrvál až do konce března až konečně teplejší slunce sních roztálo. V únoru byly velké mrazy. 6. ledna t.r. usneslo se obecní zastupitelstvo na zřízení pamětní knihy obecní na základě zákona o pamětních knihách.

Kronikářem zvolen pan Karel Makeš, syn rolníka č. 1., do letopisecké komise zvolení pp.: Antonín Antonín, Zima Josef, Pamětní knihu vázal p. Jos. Heřmanský, knihař v Heřm. Městci a stála 122 Kč.

V obecním lese který byl v minulých letech asi z 50 % zničen od mnišky, byla provedena probírka suchých stromů, dříví prodáno ve veřejné dražbě a utrženo za něj 2.800 Kč. 20 února zemřela Anna Hubáčková, býv. hostinská č. 11 ve věku 75 let.

Obec vyplatla veř. knihovně Občanské besedy příspěvek Kč 150, který měl býti vyplacen již vloni. Občanská beseda čítal počátkem roků 25 členů.

Dne 27. února podala obec Úherčice přihlášku za přiděl půdy na Šlípkách do soukromého vlastnictví pro místní uchazeče o celkovou výměru 10 ha. Za tím účelem zvolen ve schůzi místních uchazečů poradní sbor do kterého zvolení p. Ant. Antonín a pan Jos. Tajzler, praktickým hospodářem zvolen p. Václav Radouš č. 7.

Dne 8. března vypsány byly nové obecní volny obecního zastupitelstva na den 30. březen 1924. Voliči v Úherčicích sešli se 16. března a sjednali vzájemnou dohodu jednotnou kandidátku: p.p. Chvojka Jos., Zima Jos., Tajzler Jos., Musil Fr., Čepek Frant., Beran Fr., Antonín Ant., Doležal Jos., Secký Rud., Proto se volby nekonaly a zvolení navržení pánové. V ustavující schůzi ob. zastupitelstva zvolen byl opět starostou p. Chvojka Jos., náměstkem p. Secký Rud. a do obecní rady p. Zima Jos. Do finanční komise zvolen p. Beran Frant. č. 16, Radouš Václav č. 7 a Antonín Antonín, předsedou této zvolen p. Radouš Václav.

Letošního roku neměly Úherčice žádného brance k odvodu.

Občanská beseda sehrála 30. března div. představení „Ta naše Máňa“ od Jos. Skružného, Na Boží hod velikonoční 20. dubna „Kandidáti ženitby“ od A. Lokaye a na Boží hod svatodušní „Nerozluční přátelé“ od A. Lokaye vesměs veselohry za režie p. Karla Makeše byly vesměs krásně sehrány. Jako čistý výnos z div. předst. věnovala „Občanská beseda“ na svojí veř. knihovnu obnos Kč 220 za které koupeny nové knihy a předplacen časopis „Rozkvět“. Rovněž obecní zastupitelstvo věnovalo na knihovnu Kč 150,- čímž byla knihovna velmi rozšířena, počet svazku dosáhl 113.

Na jaře byla pronajata tráva na mladých pasekách v obec. lese ve veřejné dražbě 29. května, všechny paseky byly vydraženy za 160 Kč. Obecní pole pod cestou ke skále bylo pronajato p. Fr. Beranovi č. 16 za 150 Kč. Stav obilí po velké zimě byl dobrý, počasí by-

lo stále úrodě příznivé. Žně byly velmi dobré. Zemědělské produkty se prodávaly: Pšenice 180–220 Kč, Žito 150–170 Kč, Ječmen 205–220 Kč, Oves 120–140 Kč, Brambory 50–65 Kč, Mák 540–600 Kč Sláma 34–60 Kč, jetelové semeno 2.400–3.200 Kč vše za 1 q.

Sňatek slavila sl. Bóža Radoušová s p. Jos. Dymákem ze Zdechovic.

V srpnu pronajal pozemky p. Frant. Beran č. 3 ve veřejné dražbě drobným pachtýřům. Nejnižší podání bylo 150 kg z korce přenice. Při dražbě bylo vydraženo od 160 kg do 325 kg pšenice což přepočteno na peníze činí od 352,- do 720,-Kč dle cen po žních. Celkem dal do pronájmu 18 korců pole.

Na podzim byla opravena kaplička nákladem Kč 1.800,-. Musely být vyměněny sloupky ve vížce které byly úplně schnilé a vížka byla pobita novým plechem.

Mniška letošního roku se již nevyskytla nikde, ale památka po ní zůstala. Okolní lesy jsou úplně zničeny. Na zpracování této zpousty dříví pracují v lesích na sta dělníků a za celý rok se jim nepodařilo všechno dříví zpracovati.

Do Úherčic přišlo také 8. ruských uprchlíků, ubytování byli u p. Fr. Berana č. 16 a chodili rovněž do lesa kácet dříví. Byli to vesměs mladí muži veselé povahy, kteří uprchli z vlasti před komunisty. Se zdejšími občany se snášeli velmi dobře, a jeden z nich se zde zamiloval a také oženil s Marií Pavlasovou č. 22. Tento Rus se zde usadil, jmenoval se Morsej Birjukov.

1925

Rozpočet na r. 1925 měl příjem 2 880 Kč a vydání 2 880 Kč.

Ve veřejné knihovně učiněna za min. rok 275 výpůjček. Knihovna měla 117 svazků. Občanská beseda čítala na začátku roku 24 členů. K odvodu se dostavili dva branci, schopným uznán p. Frant. Radouš.

V únoru slavil sňatek p. Jos. Havlíček se sl. Růženu Příhodovou z Chotěnic.

Na jaře pronajata byla opět tráva na pasekách. V květnu byla zdejší obec přidělena k vymetacímu obvodu v Seči, kominíkovi Janu Hájkovi, Dříve zde vymetal p. Alois Plezar z Heřm. Městce.

Zdejší obci byly vráceny přihlášky na přiděl půdy do soukromého vlastnictví, v loni pozemkovému úřadu podané s toho důvodu, že zdejší obec nebyla zařazena do zájmového obvodu, dle rozhodnutí státní pozemkové rady, tím byly Úherčice úplně vyloučeny z pozemkové reformy.

Úroda byla letošního roku dobrá, žně byly odbyty za dobrého počasí. Ceny obilí pohybovali se na loňské úrovni.

Při volbách do národního schromáždění v listop. konaných obdržely v Úherčicích tyto hlasy:

Republikáni	do	posl.	sněm.	42 hl	senát	38 hlasů
Soc.-demokrati	"	"	"	8 "	"	9 "
Živnostníci	"	"	"	3 "	"	3 "
Komunisté	"	"	"	9 "	"	7 "
Čsl. socialisti	"	"	"	1 "	"	1 "
Neplatný	"	"	"	1 "	"	1 "

Celkem odevzdáno bylo hlasů do posl. sněm. 64 hlasů a do senátu 59 hlasů. Po celou volební kampaň zde nebyla žádná voličská schůze.

V listopadu byla pronajata obecní louka, která byla rozdělena na dva díly: 1 vydražil p. Jos. Tajzler za Kč 409,-, 2 p. Antonín Ant. za Kč 206,-. Dále pronajata obec. pastvina na „Obci“, která byla rozdělena na tři díly: 1. měl p. Jos. Tajzler za 100 Kč, 2 p. Fr. Čepek za 116 Kč, 3 p. Hubáček za 85 Kč. Dále bylo vydraženo, pole u lesa které měl dosud v nájmu p. Fr. Hubáček č. 10, vydražil ho opět p. Hubáček za 252 Kč.

Proti pronájmu obecní pastviny podal protest p. Frant. Beran č. 2 člen obec. zast., důvod za zrušení dražby uváděl, že pronájem obecní pastviny nebyl na programu schůze obec. zast. předem ohlášen a schválen. Protože se dražby neúčastnil, dovolával se jejího zrušení protože neměla zákonitého podkladu a provedení nové dražby. Starosta obce svolal proto o týden později druhou schůzi obec. zastup. která zamítla protest p. Berana jako nevěcný a provedenou dražbu schválilo, a uznalo za právoplatnou. Tím byl nemilý spor urovnán.

1926

Obecní zastupitelstvo schválilo počátkem roku rozpočet, který vykazoval příjem 2 100 Kč a výdaj 2 100 Kč. Obecní přírážky vybírány nebyly.

V občanské besedě bylo počátkem roku 30 členů. Veřejná knihovna Občanské besedy má 130 svazků za minulý rok bylo učiněno 294 výpůjček od 24 čtenářů. K odvodu se dostavili dva branci, schopným nebyl uznán žádný. Rudolf Honzík, dělník, koupil domek od Anny Kubelkové č. pop. 24 v Úherčicích za 3 000 Kč.

Letošní rok byl velmi vlhký a teplý, vzrůstu všech plodin velmi příznivý, zvláště píceiny velmi dobře rostly, takže jetel se mohly sekati až pětkrát, První seč v Úherčicích byla již 29. dubna což zde nikdo nepamatoval, aby tak brzy byl jetel 15 až 20 cm vysoký a protože každý den pršelo a bylo teplo nový jetel opět bujně rostl.

Ovšem sušení sen bylo stálými přeháňkami mnoho zdržováno. Rovněž i žně které začaly 20. července byly špatné, žita která byla krásně urostlá následkem stálých přehánek úplně na řádcích i mandelikách vzrostla. Na bramborách se letošního roku rozšířila rakovina která skoro celou a velkou úrodu zničila. Nejvíce postižen byl druh t. zvaný „Santabůrky“.

V červnu t.r. pokládán byl na silnici elektrický kabel z Heřm. Městce do Váp. Podola. Naše obec však k elektrisaci nepřistoupila, ježto neměl pro ní žádný zájem a tak ač elektrika šla těsně vedle obce, nemohla tato užívat jejího pohodlí jak na světlo tak i pohon.

1927

Rozpočet na letošní rok vykazoval příjem 4 267 Kč vydání 3 820 Kč, takže se jevil přebytek 447 Kč. Obecní přírážky opět vybírány nebyly.

Na počátku roku darovala „Občanská beseda“ svoji knihovnu, na návrh p. předsedy Karla Makešem, obci do správy. Knihovna čítá 135 svazků. Občanská beseda vyhradila si pro své členy vypůjčovati knihy zdarma a zavázala se, že dle své možnosti bude tuto podporovati. Za rok 1926 učiněno bylo 318 výpůjček od 31 čtenářů. Obecní zastupitelstvo zvolilo knihovníkem opět p. Karla Makeše, do knihovnické komise p. Ant. Antonín a Zima Jos.

K odvodu se představilo pět branců, schopnými uznáni p. Ant. Antonín a Radouš Václav. Dne 27. února zemřel zde p. Radouš Václav, rolník č.p. 7, raněn mrtvicí. Zemřelý byl v obci předsedou fin. komise a honebním starostou. Na jeho místo zvolilo obec. zast. do finanční komise p. Karla Makeše. 8 května zemřela pí. Anna Tlapáková, výměnkářka č.p. 4. Počátkem roku ustaveno zde sdružení rep. dorostu s počtem 17. členů.

Na jaře vysázela obec polovinu pastviny č. kat. 104 proti domku č.p. 16 třešněmi.

Květen toho roku byl velmi studený, tak že napadlo 13. května asi 10 cm sněhu, který setrval po celý den. Následkem toho se vzrůst všech plodin velmi zdržel a hlavně zelené krmění, úroda sena na lukách následkem studeného máje byla slabá. Úroda na polích chladem taky utrpěla škody, ale pozdější horké počasí s častými dešti vzrůst obilí značně podpořily tak, že úroda byla v celku uspokojivá. Žně provedeny byly za velmi pěkného počasí. Ceny obilí pohybovaly se na cenách loňského roku.

V říjnu proveden byl soupis, vozů, koní a hovězího dobytka. V Úherčicích napočteno 22 vozů, 10 koní a 85 kusů hovězího dobytka. V říjnu koupila pí. Františka Abrahamová ze Sušic domek č.p. 15 od manželů Jos. a Kateř. Paulusových za 10.000 Kč. Pan Václav Tlapák zbořil domek č.p. 4 a více na tomto místě nový nevystavěl, tím bylo toto číslo zrušeno. Na podzim podali občané na Obíckách opět žádost za stavbu druhé obecní studně, obecní zastupitelstvo však tuto žádost zamítlo, občané podali však odvolání k okresní správní komisi, která odvolání zamítla a schválila usnesení obec. zastupitelstva. Občanská beseda sehrála na jaře divadelní předst. Sňatek na zkoušku, veselohra o 3 dějstvích, režii vedl p. Karel Makeš. Na podzim přikročila konečně ke stavbě vlastního jeviště, protože však sál v host. p. Fr. Hubáčka byl malý a nízký rozhodli se, že jeviště postaví v blízkých Zdechovicích v host. p., koní a hovězího dobytka. V Úherčicích napočteno 22 vozů, 10 koní a 85 kusů hovězího dobytka. V říjnu koupila pí. Františka Abrahamová ze Sušic domek č.p. 15 od manželů Jos. a Kateř. Paulusových za 10.000 Kč. Pan Václav Tlapák zbořil domek č.p. 4 a více na tomto místě nový nevystavěl, tím bylo toto číslo zrušeno. Na podzim podali občané na Obíckách opět žádost za stavbu druhé obecní studně, obecní zastupitelstvo však tuto žádost zamítlo, občané však podali odvolání k okresní správní komisi, která odvolání zamítla a schválila usnesení obec. zastupitelstva. Občanská beseda sehrála na jaře divadelní předst. Sňatek na zkoušku, veselohra o 3 dějstvích, režii vedl p. Karel Makeš. Na podzim přikročila konečně ke stavbě vlastního jeviště, protože však sál v host. p. Fr. Hubáčka byl malý a nízký rozhodli se, že postaví v blízkých Zdechovicích v host. p. Dymáka. Toto jeviště postavili si členové

vlastní prací část materiálu dal p. Adolf Tatiček, statkář ve Zdechovicích, část p. Jos. Dymák, pokojová dekorace koupena byla v Čepi. Jeviště postavil p. Jos. Zima, hosp. úřed. který toho času byl bez místa. Na tomto jevišti se hráno bylo div předst. „Naše roztomilá baruška“ vesel. o 3 jedn. režii vedl opět p. Karel Makeš. Se hráno bylo výborně.

1928

Rozpočet na r. 1928 vykazoval příjem 3 780 Kč a výdaj 3 565 Kč, obecní přírážky vybírány nebyly. V knihovně obecní bylo počátkem roku 150 svazků a za minulý rok učiněno bylo 354 vypůjčky od 33 čtenářů. Občanská beseda čítala 31. člena.

Na počátku roku byl zde ustaven místní osvětový výbor, předsedou zvolen p. Jos. Zima hosp. úřed. místopředs. p. Jos. Chvojka rolník, jednatelem p. Karel Makeš rolník a Frant. Radouš, rolník jako člen.

V únoru zemřel p. Jos. Chvojka, výměnkář č. 8, který pro svoji milou a veselou povahu byl velmi oblíben a vážen.

16. dubna napadlo asi 40 cm sněhu, který byl vlhký zůstával proto na stromech a způsobil veliké polomy jak v lesích tak i na zahradách. Škody způsobené sněhem byly veliké. Sníh držel asi tři dny. Na jaře byla vysázena druhá polovina třešňovky.

Nové volby obecního zastupitelstva byly vypsány na 29. dubna t.r. Zdejší občané se opětně dohodli a podali opět jednotnou kandidátku, proto se volby nekonaly a zvolení byli všichni navržení pánové: a to p. Karel Makeš č. 1, Jos. Chvojka č. 8, Jos. Tajzler č. 12, Jos. Havlíček č. 14, Antonín Antonín č. 21, Frant. Pavlas č. 9, Frant. Čepek č. 17, Oldřich Hubáček č. 11 a Jos. Zima č. 13.

Volba starosty konala se dne 20. května a starostou zvolen p. Karel Makeš č. 1, náměstkem p. Jos. Chvojka č. 8 a člen ob. rady p. Jos. Tajzler. Do finanční komise zvolen p. Antonín Antonín, Zima Jos., Hubáček Frant., a předsedou zvolen p. Antonín Antonín.

K odvodu se letos představili tři branci, schopným uznán p. Jaroslav Čepek.

V senoseči v červnu přišly velké deště, ta že se potok rozvodnit po lukách a voda pobrala mnoho sena p. Jos. Chvojkovi, po těchto deštích však nastalo velké sucho které potrvало celý červenec až do 16. srpna kdy teprve trochu sprchlo a rolníci teprve mohli začít orat, což dříve vůbec nešlo. Po tomto dešti však opět bylo sucho malé srážky sice byly, ale ty nestačily napojit prameny, takže se začínal jevit nedostatek vody i ve studnách, takže někteří museli vodu voziti ze Zdechovic a z Obicek chodili pro vodu do studánky na louce p. F. Hubáčka. Sucho toto mělo vliv na otavy, které se ani nesusili buď je zkrmili za zelena neb pouze vypasli. Na podzim byl velký nedostatek píce pro dobytek, který rolníci museli prodávati za směšně nízké ceny. Sucho potrvало do konce roku.

V září rozšířil se mezi dětmi záškrť, takže zde skoro všechny děti onemocněly, škola musela býti asi na tři neděle uzavřena. Případy onemocnění byly však vyléčeny až na Annu Nekvapilovou, která mu podlehla ve stáří 12 roků.

V září provedla okresní správní komise v Chrudimi revizi obecního hospodářství. Závady většího významu nalezeny nebyly.

Občanská beseda sehrála opět za režie p. Karla Makeše div. představení na jaře: „Diblík, šotek z hor“ obraz ze života o 7 obrazích, hra tato se obecnstvu líbila a byla sehrána velmi dobře v národ. krojích. Na podzim sehrála hru „Parnasie“ obraz ze života o 5 dílech rovněž velmi dobře.

Letošního roku odkoupili občané přihrážené části pastviny č.k. 229/5 a sice p. Honzík Rud. č. 24, 472 m²; p. Pavlas Frant. č. 16 = 306 m²; Hrobařová Fr. č. 19 = 197 m²; Pavlasová M. č. 9 = 196 m²; Antonínová Ant. č. 21 = 138 m²; Ježek Jos. č. 18 = 116 m².

Dne 5. listopadu usneslo se obecní zastupitelstvo na rozšíření obecní cesty od Zdechovic na 6 m jízdní dráhy a 2 m příkopy. Cesta měla být rozšířena v pěti letech. po celém katastru obce, ale pro odpor p. Fr. Berana č. 3, který dobrovolně nechtěl postoupiti potřebný pozemek k rozšíření cesty se celý plán zhroutil.

Dne 2. prosince konaly se volby do okresního a zemského zastupitelstva.

Celkem odevzdáno bylo 67 hlasů z nichž obdržela:

Strana	republikánská	do	okres.	38 hlasů	do	zem.	39 hl.
"	sociál.-demokrat.	"	"	13 "	"	"	14 "
"	komunistická	"	"	6 "	"	"	6 "
"	česl. sociální	"	"	1 "	"	"	2 "
"	lidová	"	"	1 "	"	"	1 "

Voleb se nezúčastnilo šest voličů vesměs starých občanů.

1929

Rozpočet na tento rok vykazuje: Příjem Kč 3.660,— Vydání 5.507,40 Kč. Schodek Kč 1 847,40 uhrazen bude 190% obecní přírůžkou ke všem daním.

Obecní knihovna obsahuje 170 svazků a za minulý rok bylo učiněno 370 výpůjček od 33 čtenářů.

V lednu napadly spousty sněhu asi 60 cm, což zde nikdo nepamatoval. Potom se dostavily velké mrazy, které trvaly do konce března, tím byly jarní práce na polích velmi zpožděny. Mnoha rolníkům pomrzly brambory ve sklepích, neboť mráz dostoupil až 40 ° pod nulou. Rovněž ovocné stromy utrpělo velkými mrazy velké škody, hlavně švestky, třešně, vlašské ořechy, účinek těchto mrazů dle úsudku ovocných znakov bude se jevit po mnoho příštích let. Rolníci museli i ve chlívích topit, aby jim nepomrzl dobytek. Stav obilí na polích byl uspokojivý, protože silná vrstva sněhu bránila účinku velkých mrazů. Pouze na žitech utvořila se pavučina = plíseň sněžná která způsobila, že žita byla řídká.

Dne 4. července o 5. hod. odpoledne přihnala se velká bouře provázena vichřicí která způsobila mnoho škod na ovocných stromech, které rozlámala, ovoce srážela k zemi a mnoho stromů ve stromořadích bylo sraženo a vyvráceno i s kořeny. V lesích způsobila vichřice ohromné škody. Silné stromy byly přelámány a vyvráceny i s kořeny. I na domech byla způsobena škoda shozením velkého množství tašek, které potom nemohly nikde býti opatřeny, protože cihelny nebyly na tak velkou potřebu připraveny a hotové zásoby neměly.

Ve zdejší obci smetla vichřice střechu z domovního stavení p. Fr. Berana č. 3 a v sousedních Zdechovicích s domu p. J. Papáčka který byl nedávno postaven s tímto utrpěl velkou škodu. Takovou vichřici zde nikdo nepamatoval.

Veřejná knihovna byla předána p. Bedř. Zimovi protože dosavadní knihovník který byl zvolen starostou obce byl touto zaneprázdněn. K odvodu se dostavili dva branci schopným uznán p. Jos. Pavlas.

Při volbách do národního shromáždění odevzdáno bylo hlasů z nichž obdržela.

Strana	republikánská	do	posl.	sněm.	38 hl	do	senátu	32 hl.
"	sociál.-dem.	"	"	"	21 "	"	"	21 "
"	česl. sociální	"	"	"	2 "	"	"	2 "
"	komunistická	"	"	"	7 "	"	"	6 "
"	lidová Hlinkova	"	"	"	—	"	"	1 "
"	živnostenská	"	"	"	8 "	"	"	8 "

Tohoto roku byla provedena volba honebního výboru do kterého zvolení p. Beran Fr. č. 16., Tajzler Jos. č. 12, Musil Fr. č. 25. Honebním starostou zvolen p. Beran Frant. č. 16. Honitba pronajata byla na dalších 6 roků p. Jos. Chvojkovi rolník v Úherčicích za 300 Kč z volné ruky. Katastrofální sucho jako pokračování z min. roku opět počalo brzy na jaře protože nepršelo, jevil se velký nedostatek vody, kterou museli stále přivážeti,

stav tento trval až do konce roku, protože dešťové srážky byly malé nestačili napojiti prameny, Nejhorší to bylo s vodou v zimě, byly spousty sněhu a velké mrazy a cesty byly stále zaváty a voda se musela přivážeti, v lejtách zamrzala, takže to bylo pravé utrpení pro ty, kteří vodu museli přivážeti.

1930

Rozpočet vykazoval příjem 3 775 Kč vydání 6.370 Kč schodek 2.594 Kč uhrazen 195% přírůžkou ke všem daním. Ve veřejné knihovně byla provedena přesná inventura a knihy poškozené byly vyřazeny z půjčování, tím se stav knih snížil na 105 knih.

Knihovna obdržela na žádost p. starosty K. Makeše subvenci od ministerstva školství v obnose 300 Kč za které byly zakoupeny cenné svazky: od Jiráka = „U nás“ 4 díly, od Baara 3 svazky a 1 od Staška.

V dubnu konal se odvod koní ve Váp. Podole, z Úherčic předvedeno 11 koní z nichž odvedeni byli dva, 1 p. Jos. Chvojky čp. 8 a 1 p. Frant. Hubáčka čp. 11. K odvodu branců šli 3, p. Frant. Musil čp. 25, Frant. Dušek a Antonín Dušek čp. 5 voj. služby schopný nebyl uznán žádný.

Na počátku roku převzal p. starosta obce Karel Makeš předběžné jednání o provedení elektrisace obce, jednání p. starosty pokročilo tak, že obecní zastupitelstvo ve schůzi dne 25. února 1930, ve které byl přítomen za Východočeský elektrárenský svaz v Pardubicích p. správce Jungman, elektrisaci všemi přítomnými jednomyslně schválilo. V této schůzi byla též schválena půjčka na provedení elektrisace u spořitelního a záložního spolku v Morašicích ve výši Kč 44.471,- pro obec a Kč 29.000 pro Elektrárenský svaz, který se zavázal, že tuto půjčku bude sám úrokovati a umořovati. Obě půjčky jsou úrokovány 6% a splatny ve 30 letech.

Provedení elektrisace obce obecním nákladem jakož i poskytnutí zápůjček schválil okresní úřad v Chrudimi dne 3. dubna 1930 č. 10.223.

Protože si obec vypůjčila peníze u kempelčiky v Morašicích musela se státi i jejím členem, což bylo schváleno obecním zastupitelstvem dne 25. února 1930 a okresním úřadem 29. dubna 1930 č. 15.565/30. Půjčka byla uskutečněna pro obec dne 12. května, a první splátka v obnosu 35.500 Kč toho dne zaslána byla elektrárenskému svazu v Pardubicích. Druhá výpůjčka v obnosu Kč 29.000 byla vybrána 1. července a zaslána elektrárenskému svazu.

Transformátor postaven byl společně s osadou Zdechovice a jejím katastru na pozemku p. Ant. Štěpánka, jenž prodal potřebný pozemek za Kč 10,- čtvereční metr, celkově mu bylo vyplaceno za 25 m² Kč 250,- Náklad na stavbu transformátoru uhradily Úherčice a Zdechovice každá polovinou, protokol o tom sepsan 28 dubna 1930 p. starosty Karla Makeše, Josefa Tajzlera a Frant. Zimy za Úherčice a p. starosty Jos. Dymáka, Ad. Tatička, Frant. Meduny a Ant. Štěpánka za osadu Zdechovice. Se stavbou transformátoru bylo započato 2. července a dokončen byl 28. července 1930, se stavbou sekundární sítě bylo počato 25. července a byla dokončena 20. srpna 1930. Transformátor stavěl p. Jos. Pavlík stavitel s Petříkovic, sekundární síť firma Josef Ježek z Hradce Králové.

Ediktální řízení konalo se 28. července a stavba byla povolena zemským úřadem dne 30. července 1930 č. 386.708/30-24-2365/1.

Kolaudační řízení konalo se 3. listopadu a provedl ho opět zemský úřad, který vydal povolení k provozu elektrického zařízení dne 12. listopadu 1930 č. 592.735/30,24-2365/9/30.

Konečné vyúčtování bylo provedeno dne 16. října a dle něho jsou celkové náklady na elektrisaci:

1. Polovina transformátoru	Kč	13.040,01
2. Sekundární síť rozvodná	"	27.339,96
3. domovní přípojky	"	13.624,94
4. tři veřejná světla	"	791,50
5. 5% příspěvek na staveb. režii	"	2.700,70
6. příspěvek na primární přípoj.	"	4.236,-
7. Elektroměry	"	10.250,-
Úhrnem		71.983,11

Obec podala žádost na ministerstvo veřejných prací o udělení subvence. Po vykonaném šetření byla zdejší obci povolena subvence ve výši 45 % skutečného nákladu, tím se výlohy na elektrisaci a zároveň dluh obce značně zmenší.

První rozsvícení světla elektrického bylo dne 20. srpna 1930

K elektrisaci se připojili tito:

1. Pan Makeš Karel, rolník čp. 1, světlo i motor
2. " Beran Frant., krejčí č.p. 2, světlo i motor
3. " Beran Frant., les. hajný čp. 3, pouze motor
4. " Tlapák Václav, rolník čp. 5, světlo i motor
5. " Radoušová Marie, rolník čp. 7, světlo i motor
6. " Chvojka Josef, rolník čp. 8, světlo i motor
7. " Hubáček Frant., hostinský čp. 11, světlo i motor
8. " Tajzler Josef, rolník čp. 12, světlo i motor
9. " Zimová Anna, rolník čp. 13, světlo i motor
10. " Havlíček Josef, rolník čp. 14, světlo i motor
11. " Abrahám Frant., povozník čp. 15, pouze světlo
12. " Beran Frant., obchod dřívím čp. 16, pouze světlo
13. " Čepek Frant., rolník čp. 17, světlo i motor
14. " Musil Frant., rolník čp. 25, světlo i motor.

Na úhradu úroku z výpůjčky zavedena byla dobrovolná dávka za vydání průvodních dobytčích pasů a sice: s podsvinčete 50 h, s telete neb prasete 1 Kč, s jalovice neb býček

2 Kč, s krávy neb býka 3 Kč, s koně 5 Kč, dále zavedena zvláštní elektrisační dávka ve výši 40 % daňového základu, kterou zaplatí ti kteří se k elektrisaci připojí. S těmito dávkami všichni souhlasili. Tím byla dokončena starost elektrisační a občané, kteří se připojili, si pochvalovali velké pohodlí. Elektrárenský svaz v Pardubicích účtoval při zahájení provozu za jednu kilowatthodinu světelnou 3,90 Kč, motorovou 2,20 Kč, ale slíbil, že jakmile poměry dovolí, tak ceny el. proudu sníží.

V únoru 1930 proveden byl p. starostou Makešem soupis stromu, které minulého roku při velkých mrazech pomrzly a na jaře a v létě poschly, bylo napočteno: jabloní 52, hrušní 22, třešň 13, švestky 224, višně 6, vlašských ořechů 16, angrešt 3, rybíz 6, tedy pomrzlo velké množství ovocných stromů v malé naší obci.

Dne 27. května bylo provedeno sčítání zemědělských závodů. V Úherčicích byly tyto závody:

od 1 do 5 ha	6 závodů a to čp.: 2, 10, 12, 16, 17, 25
od 5 do 10 ha	2 závody a to čp.: 1 a 14
od 10 do 15 ha	6 závodů a to čp.: 5, 7, 11, 13, 3 a obec
přes 15 ha	1 závod č.p. 8 p. Jos. Chvojky.

Živnostenských závodů bylo 7 a to:

1. Marie Beranová č.p. 2, dámské krejčovství
2. Frant. Beran čp. 16, obchod stavebním dřívím
3. Antonín Antonín č.p. 21, mistr dlaždičský
4. Frant. Abrahám č.p. 15, obchod vápnem
5. Josef Havlíček č.p. 14, mlácení obilí
6. Václav Novák č.p. 6, obchod textiliemi
7. Ant. Nováková č.p. 6, obchod cukrovím po trzích

Sčítacím komisařem byl p. Josef Chvojka

V září bylo provedeno sčítání ovocných stromů a bylo napočteno zdravých stromů:

Jabloní	378	stromů	,	Vlašských oře-	28	stromů
				chu		
Hrušní	177	"	,	Meruňky	5	"
Třešň	164	"	,	Broskve	6	"
Višně	43	"	,	Moruše	8	"
Švestky	542	"	,	Angreštu	14	keřů
Slív	18	"	,	Rybízů	14	"

Celkem ovocných stromů a keřů 1398.

Při sčítání obyvatel dne 31. prosince 1930 bylo v Úherčicích 109 obyvatel o 17 méně než bylo při sčítání v r. 1921, s toho bylo 84 řím. kat., 15 čl. katolíků, 9 evangelíků, a 1 bez vyznání.

Letošní žně následkem velkého sucha na jaře, byly velmi špatné a ještě ke všemu neustále pršelo. Dne 18. července přišel silný vítr s prudkým deštěm, který rozválel všechny panaky žita, které již bylo skoro všechno spanákováno a tak měli rolníci ještě jednu práci se stavěním panáku. Po dlouhé době se opět naplnily studny vodou, tak že byla ve všech studních a nemuseli ji rolníci dovážet. Ceny obilí a hovězího dobytka letošního roku velmi poklesly a prodávalo se žito i za 70 Kč, pšenice 120 Kč, ječmen za 90 Kč a oves za 80 Kč, Starší kráva byla prodána za 500 Kč. Naproti tomu všechny potřeby které kupoval rolník byly stejně drahé a proto žádný nic nekupoval a tak se všeobecná krize stále rozšiřovala. Protože nikdo nic nepodnikal byla velká nezaměstnanost, která je stále rok od roku větší. Ve zdejší obci nebylo nezaměstnaných, protože každý s práce propuštěný dělník šel do obec. skály tlouci šterk a nebo chodil na drenáže v Morašicích, odměnu sice neměli velkou avšak dělníci byli spokojeni třeba i malým výdělkem.

Pan ministerský rada Dr. Tománek začal jednati o postavení silnice z Morašic – Bačala – Dlubíň – Úherčice – Zdechovice – Kostelec, a slíboval súčasťněným obcím, že opatří u okresu, země a státu subvence ve výši 90 % nákladů. O projektované této silnici měli se rozhodnouti obecní zastupitelstva všech, súčasťněných obcí.

1931

Rozpočet obce na rok 1931 měl potřebu 8.586 Kč úhradu 4.470,- Kč. Schodek 4.116 Kč usneseno uhraditi 250% přírážkou ke všem daním a mimoto ponecháno v platnosti 40% dávka elektrisační a příspěvek z pasů, kromě toho věnoval honební výbor jako příspěvek nájemné z honitby Kč 300,-.

Jež to neměla obec pohotově více peněz prispěla tr. na obecní knihovnu pouze 50,- Kč, ale starosta dal slib, že jakmile se poměry jen trochu zlepší že příspěvek bude zvýšen opět na 100 Kč.

Občanská beseda čítala 25 členů a sehrála dvě divadelní představení: 22. února „Pupínko vo pokušení“ veseloheru o třech jednáních napsal Josef Kubík, režisér p. starosta K. Makeš, druhé 29. března „Diblíkova dceruška“ obraz ze života o pěti jednáních, napsala E. Pešková, režisér p. starosta Karel Makeš. Z čistého výtěžku pořízena byla nová dekorace, kterou maloval pan Josef Hájek, malíř, Vrdy-Bučice. Dekorace představuje = les, zahradu, a staročeskou návěs, a bylo za ní zapláceno 1.110 Kč. Tímto obohacením jeviště získala Občanská beseda opravdu krásný stánek, na kterém se nechají provésti i dosti výpravné hry. Přáli bychom si, aby beseda ve vytčeném směru stále pokračovala, aby mladý dorost nejen měl zábavu, ale také z divadelních představeních čerpal poučení. Objednávku objednávali p. starosta obce K. Makeš s p. Václavem Radoušem, který byl předsedou spolku, osobně ve Vrdech-Bučících.

K jednání p. ministerského rady Dra. Tománka ohledně stavby silnice Úherčice – Morašice, obecní zastupitelstvo schvaluje jednomyslně zprávu p. starosty a usnáší se, že přistoupí ku stavbě této silnice bude-li na stavbu dostatečná úhrada, aby se obec finančně mnoho nezatížila, ukládá proto obecní radě, aby předložila celý plán úhrady finanční komisi, která jej bedlivě prozkoumá a potom buď vrátí neb doporučí obec. zastupitelstvu ke schválení. Bude-li nedostatečná úhrada ku stavbě silnice se nepřistoupí a p. starostovi se ukládá aby vše řádně projednal a předložil obec. zastupitelstvu ke schválení.

Ve schůzi dne 8. dubna 1931 obecní zastupitelstvo schvaluje, aby podána byla žádost k okres. úřadu v Chrudimi o úřední zjištění nutnosti projektované silnice Kostelec – Zdechovice – Úherčice – Morašice, jak pro spojení dálkové tak i místní a úřední přezkoušení navrženého projektu a aby byla podána žádost k zemskému úřadu v Praze, k ministerstvu veř. prací a k ministerstvu sociální péče o udělení subvencí pro tuto stavbu, se zřetelem k její důležitosti komunikační, jakož i vzhledem k tomu, že stavbou bude čeleno těžkým důsledkům nezaměstnanosti, která řadu měsíců tísní široké okolí zdejší. Bohužel, že všude zůstalo jen na příslibech subvence a potřebné peníze na provedení stavby silnice měly si obce opatřiti výpůjčkami, což téměř všechny obce odradilo od provedení stavby a tím asi také padla stavba této silnice nadobro, protože se obce obávaly, že by slíbené subvence od státu těžko dostávaly a při svých velkých výpůjčkách by přivedly své poplatníky do záhuby. Tím padla stavba této silnice.

Počasi letošního roku bylo divné, leden i únor byly dost mírný, za to v březnu na ho-
lo mrzlo až do 5. dubna, takže jarní polní práce se velmi zdržely. Ozimy velmi špatně prezimovaly, zvláště žita se musely dosti zaoravati neb přisévati ječmenem, pšenice též pozdními mrazy hodně na svém vývinu utrpěly a bylo jen děkovati, že byl velmi příznivý

květen, který mrazy způsobené škody napravil. V červnu a červenci však přišlo velké sucho, které zničilo to co v květnu narostlo a tak žně byly opravdu slabé jak na slámu tak i na zrno, žita sypala na polovinu proti jiným letům a sláma byla krátká, pšenice rovněž daly slabší výnosy a jařiny byly suchem skoro spáleny, takže jejich výnos byl slabý. Ceny obilí byly nízké asi tak jako loni a tak zemědělci mají špatné vyhlídky do budoucna.

Dne 5. června 1931 provedl účetní okresního úřadu v Chrudimi p. J. Boukal, revizi obecního hospodářství, při této revizi nebyly shledány žádné závažnější závady. Stav pokladny byl v pořádku, pokladní hotovost souhlasila s pokladním deníkem. Od počátku t.r. vykonává službu obecního pokladníka p. Bedřich Zima, syn rolníka č.p. 13, který se o pokladnictví zajímal a pokladnu vede k úplné spokojenosti všech občanů.

V srpnu byly pronajaty obecní pozemky ve veřejné dražbě, při které bylo viděti již nastávající krizi, neboť všechny díly byly pronajaty pod cenou vyvolávací, a pod cenou která se dosud platila.

V srpnu na funkce v obecním zastupitelstvu vzdali pp. Antonín Antonín mistr dlaždičský a p. Josef Havlíček rolník č.p. 14. Na jejich místa nastoupili náhradníci pp. František Zima a Josef Ježek, kteří složili předepsaný slib věrnosti čsl. státu do ruky starosty obce K. Makeše. Za předsedou finanční komise byl zvolen p. František Beran č.p. 16, obchodník stavebním dřívím.

V listopadu docházely na zdejší obecní úřad odpovědi, na přípisy ohledně stavby silnice Morašice – Bačala – Úherčice – Zdechovice – Kostelec od obecních úřadů súčastněných obcí a byly všechny zamítavé většinou s důvodu, že obec nemá dosti Finančních prostředků a z obavy, že v příštích letech očekává se velká krise, takže ani stát by nemohl poskytnouti slíbenou subvenci a obce na svůj náklad stavěti nemohou. Tím stavba silnice padla.

Obecní rada se proto rozhodl, že upraví aspoň část hlavní obecní cesty č.k. 253 za stavením č.p. 5 a dne 5. prosince 1931 konala komisionelní šetření na místě samém, kde bylo shledáno, že tato cesta je ve velmi špatném stavu u stavení p. V. Tlapáka čp. 5 je široká 2,80 m a pro větší auta nesjízdná, proto usneseno k návrhu p. starosty doporučení obecnímu zastupitelstvu, aby v těch místech vybudována byla cesta řádně, tak jako silnice, pokud Finanční prostředky budou stačit a v příštích letech po částech dle možnosti vystavěti silnici až ke Zdechovicům.

1932

Rozpočet obce na tento rok vykazoval potřebu Kč 11.063,-, úhradu 6.797 Kč, schodek Kč 4.226 bude uhrazen 250% obecní přírážkou ke všem daním. K úhradě bude nadále vybírána 40% příspěvek elektrisační, dále poplatky z pasu a honební výbor přispěje Kč. 300,-.

Dne 14. února provedena byla veřejná dražba na dříví na stojatě v obecním lese nad panskou stráňkou, porost byl jedlový a borový. Celkem se utržilo Kč 3.511,-.

Obecní zastupitelstvo schválilo návrh obec. rady, aby byla postavena část obecní silnice za stavením p. V. Tlapáka čp 5. Starosta obce Karel Makeš podal žádost ministerstvu sociální péče o příspěvek na produktivní péči o nezaměstnané. Žádosti této ministerstvo vyhovělo a udělilo podporu ve částce Kč 3.000,- tři tisíce. Tímto příspěvkem bylo značně pomoheno ke stavbě silnice, ihned bylo započato s výlomem kamene štětového, dlažebního a tlučení stěrku, takže nezaměstnaní dělníci měli příležitost k práci. Ve skále bylo zaměstnáno 6–8 lidí. Plat dělníků ve skále byl úkolový a platilo se jím od nalámání kamene štětového 7,- Kč, dlažebního 10,- Kč od natlučení 1 m³ stěrku 15,- Kč, od výkopu 1 m³ droliny 7,- Kč. Jinak v denní práci na cestě měli 2,- Kč na hodinu. Práce trvala celkem 11 týdnů a úprava byla provedena na 250 m délky. Silnice byla postavena 8 m široká po obou stranách příkopy, při stavení p. Tlapáka byl vydlážděn rigol p. Antonínem Ant. z Úherčic.

Dozor nad celou stavbou silnice prováděl z ochoty p. starosta obce Karel Makeš, dozor nad dělníky prvních 14 dní p. Josef Doležal, po něm p. Václav Musil, dělník z Vyžic. Silnice byla na 4 m řádně vyštětována a vyštěrkována a posypána drolinou a pískem, válcována nebyla.

Celkově se spotřebovalo 136 m³ kamene štětového, 121 m³ stěrku, 32 m³ droliny, 30 m³ různé navážky 15 m³ písku a 10 m³ kamene dlažebního, kromě materiálu který byl na místě vykopávky.

Za dovoz materiálu bylo rolníkům placeno Kč 5,- od 1 m³ ze skály a 4,- Kč za štěrk a kámen blíž.

Celkový náklad na stavbu silnice činil Kč 11.750,- s toho bylo vyplaceno na:

práci dělnickou	Kč	7.623,20
" dlaždičskou	"	210,-
pojištění dělníků	"	619,50
dovozné	"	1.243,-
věcné potřeby	"	601,80
odpracováno robotou	"	192,30

Protože náklad na stavbu byl proti rozpočtu větší, usneslo se obecní zastupitelstvo na zavedení zvláštní obecní přírážky na 100 % ke všem daním. Přírážka tato mohla být odpracována buď ručně neb potahem a tím se náklad na stavbu značně zmenšil.

Celkově bylo při stavbě silnice zaměstnáno 8 až 16 osob. Práce tato velmi prospěla zdejší nezaměstnaným dělníkům. Stavbou tohoto úseku silnice zdejší obec získala velmi na vzhledu a je si přát, aby se mohla v krátké době prodloužit až ke Zdechovicům. Potřebný pozemek na rozšíření cesty postoupil p. Václav Tlapák zdarma a p. Františku Beranovi čp. 3 zaplatí obec Kč 2,- za m², v místech kde cesta dělala oblou byla vyrovnána a získaný pozemek zaplatí sousedé Kč 2,- m² obci.

Volby obecního zastupitelstva byly vypsány na 12. června 1932. Na přání starosty obce dohodli se občané a podali pouze jednu kandidátku, aby obec neměla zbytečné výlohy. Do zastupitelstva byli zvoleni pp. Karel Makeš čp. 1, Frant. Radouš čp. 7, Josef Chvojka čp. 8, Oldřich Hubáček č. 11, Jos. Tajzler čp. 12, František Zima čp. 13, Josef Havlíček čp. 14, Frant. Beran čp. 16, Frant. Čepek

Dne 24. července t.r. byla vypsána volba starosty obce, kterým zvolen opět p. Karel Makeš, náměstkem p. Josef Chvojka a členem obecní rady p. Frant. Beran č.p. 16. Volební období bylo prodlouženo ze čtyř na šest roků.

Do finanční komise byli zvoleni na toto období pp. Josef Tajzler čp. 12, František Zima čp. 13 a Frant. Hubáček čp. 11, předsedou finanční komise byl zvolen p. Josef Tajzler.

Při provedeném sčítání hospodářského zvířectva dle stavu 1. ledna bylo zde napočteno: hovězího dobytka 88 kusů, s toho 19 telat, 5 býků, 16 jalovic a 48 krav, 50 kusů vepřového bravce s toho 7 prasnic, 6 selat, 37 krmných vepřů, 10 koní a 27 koz. Na základě zákona o veřejných plemenících které chovati je povinnosti každé obce, byla uzavřena s pí. A. Zimovou smlouva, dle které se jmenovaná zavazuje že bude chovati veřejného býka a za odměnu stanoven paušál Kč 2.200,- a Kč 1,- za každé vyvedení býka. K zdejšímu obvodu byly přiděleny Zdechovice se 48 plemenicemi a Dlubíň s 12 plemen. Celkem připadlo na veřejného plemeníka 118 kusů.

Dne 16. července t.r. zaměnil svůj svobodný stav p. starosta obce Karel Makeš čp. 1 a oženil se slečnou Martou Tajzlerovou čp. 12.

Povětrnost t.r. byla dosti příznivá tak že úroda byla dobrá a to jak senoseč na lukách tak i jetele, rovněž i obilí bylo velmi pěkné a slibovalo slušnou sklizeň až na některé druhy pšenice, které dříve bujně rostly a počátkem srpna ukazovaly na velmi dobrou úrodu, ale v tom čase přišly několika denní deště a pšenice byly napadeny rzí čímž se zrno velmi scvrklo a nastávajícím parným počasím se seschlo, takže některý druh byl samá zadina a nebyl ani způsobilý k lidskému požívání. Tím rolníci utrpěli velké škody. Ceny obilí pohybovali se na výši jak minulého roku, rovněž tak i ceny dobytka.

Dne 28. listopadu 1932 byl zasypan v pískovém lomě p. Adolfa Tatička ve Zdechovicích sesutou vrstvou hlíny a písku p. František Pavlas dělník z Úherčic č.p. 9. při kopání písku. Jmenovaný byl členem obecního zastup. a byl pro svoji mírnou povahu velmi oblíben mezi sousedy. Obecní zastupitelstvo darovalo mu na rakev krásnou kytici a hromadně, v čele s p. starostou obce se zúčastnilo pohřbu. Neštěstí bylo způsobeno tím, že země stálými dešti byla rozmoklá a protože byla podkopána sesula se.

1933

Rozpočet na tento rok má potřebu Kč 12.969,- uhradu Kč 8.160,- schodek činí 4.809 Kč, k jehož uhradě usneseno vybírat 350% přírážku ke všem daním. Počátkem roku obdržela zdejší obec výnos ministerstva veř. prací, že byl zdejší obci přiznán příspěvek na elektrisaci obce ve výši 45 %.

Pokles cen obilí počátkem roku snad dostoupil svého vrcholu, za oves Kč 40–45, za žito i 55–60 Kč vše za 1 q. Žito se zvláště těžko prodávalo a proto aby byly zjištěny všechny zásoby žita vydalo min. zemědělství výnos, dle kterého byl proveden soupis zásob žita u zemědělců ve zdejší obci a shledáno že ve zdejší obci je dne 15. ledna 1933 156 q, tedy množství na zdejší obec velmi značné a právě žito se velmi špatně prodávalo neboť nemělo žádnou poptávku, proto rolníci většinou šrotovali prasatům.

Obecní zastupitelstvo schválilo návrh p. starosty, aby ku krytí nedoplatku při stavbě silnice minulého roku stavěné, byla uzavřena u Kampeličky v Morašicích výpůjčka Kč 5.000,- která by byla splacená ve třech letech. Okresní úřad však žádost o půjčku vrátil, protože nebyla dle předpisu doložena a tak starosta již o půjčku nežádal a výše uvedený obnos účtoval jako poskytnutou zálohu v běžném účtě.

Obecní zastupitelstvo dne 11. II. 1933 povolilo pí Pavlíně Štěpánkové odklad zapločení č.k. 201 na dva roky. Při schůzi zastupitelstva 25. III. stanovena byla pohodnému z Heřm. Městce dieta 8–10 Kč. Jeho žádost o celoroční paušál Kč 140,- byla zamítnuta s důvodu, že obec je malá a ve finanční tísní.

Okresní úřad t.r. nařídil, že obec zdejší musí mít pro svůj les ve výměře 9,15 ha lesní hospodářský program a zkoušeného lesního hospodáře. Obecní zastupitelstvo zvolilo lesním hospodářem p. Josefa Vilíma, les. správce v Janovicích. Vypracováním lesního programu byl pověřen p. lesní spr. Karel Kolt z Heřm. Městce, který vyměřil při tom též hranice lesa a lední plán a hospodářský program k úplné spokojenosti vypracoval za odměnu 450 Kč. Dle tohoto plánu bude tedy obec příště hospodařiti.

V červnu ustavila se zde Místní domovina domkařů a maloročníků do které přistoupilo 13 členů, předsedou byl zvolen p. Karel Makeš, starosta obce. Činnost místní domoviny bude odborová.

V dubnu oženil se František Zima, rolník, čp. 13 se sl. Annou roz. Stejskalovou z Janovic. K odvodu šli 4 branci z nichž dva bratři Duškové č.p. 5 byli odvedení.

Dle návrhu starosty obce usneslo se obecní zastup. zřídit t.zv. „obnovovací Fond“ na opatrování a udržování obecních hospodářských strojů, do tohoto Fondu plynul by dobrovolný příspěvek za vydání dob. pasů, dále za použití trieru od cizích rolníků bude vybírán poplatek 1,50 Kč za 1 q. S tímto fondem však někteří rolníci nesouhlasili a podali proti protest. Starosta obce z roztrpčení nad takovým neuznáním usnesení toto neuskutečnil k velké škodě všech rolníků, kterým by byl mohl značně ulehčiti. Dozorcem tohoto fondu byl zvolen p. Josef Tajzler č.p. 12. za roční odměnu Kč 20,-. Když však byly proti tomuto fondu stále protesty vzdal se této funkce, tím se zase o stroje nikdo nestaral.

Letošního roku bylo počasí pro vzrůst plodin dosti příznivé a tak úroda byla dobrá, bohužel, že ceny všech produktu zemědělských byly tak nízké že nekryly ani nejnětější

režii. Na podzim však přišlo velké sucho, proto podzimní práce se velmi zdržely. Pro sucho se nemohlo ani včas zasít a zaseté obilí velmi špatně vycházelo a tak ozimy byly velmi špatné. Sucho se stále stupňovalo a tak jsme po žních opět museli dovážet vodu.

1934

Rozpočet na tento rok má potřebu Kč ... úhradu Kč ... schodek Kč ... bude uhrazen 350% přírůžkou ke všem daním.

Počátkem roku bylo přikročeno k jednání o stavbu dalšího úseku obecní silnice. Komise jež za tímto účelem konala šetření rozhodla aby se postavila část ve vsi a sice od obecního domku čp. 6 až za ploty u zahrad p. Hubáčka čp. 11 a p. J. Chvojky čp. 8. Komisi předsedal p. Starosta obce Karel Makeš a členové byli pp.: Josef Chvojka, Josef Tajzler, Frant. Beran č. 16, Bedřich Zima. Komise stanovila ceny za postoupený pozemek na silnici na 2 Kč za m². S p. Josefem Chvojkou sjednána byla dohoda tak, že on postoupí potřebný pozemek na silnici za svým stavením za výměru na návsí, kteroužto část si přihradí a zřídí si před svým domem zahrádku. Pan František Hubáček postoupil rovněž potřebné místo pro silnici za náhradu 2,- Kč za m². Dělníkům na stavbě cesty bylo placeno 1,80 za hod. Dozor na dělníky měl p. Josef Tajzler č.p. 12, týž prováděl dozor též na dovážený materiál. Dohled nad technickým prováděním stavby měl p. Antonín Antonín mistr dlaždičský čp. 21, týž provedl dlažbu rigolu. Těmto k ruce byl dán přidán p. Bedřich Zima, pokladník obce, který vedl stavbu finančně, všichni tři tvořili zvláštní komisi stavební, která mohla o všech věcech týkajících se stavby silnice sama rozhodovati. Celkový náklad na tento úsek dlouhý asi 15 m činil Kč Protože obec neměla pohotově tolik peněz opatřila si u kampeličky v Morašicích zálohovou výpůjčku Kč 2 000,- která byla zaplacená ještě tento rok. Postavením silnice v tomto úseku naše obec velmi získala na vzhledu, protože dříve v těchto místech byla cesta úzká a velmi blátivá.

Při stavbě silnice bylo shledáno, že plot u dvorku p. Jos. Tajzlera čp. 12 činil by do silnice nepěkný oblouk, uvolil se jmenovaný sám dobrovolně a zdarma oblouk vyrovnati a tím silnice velmi získala.

K odvodu šli 4 branci a schopným uznán p. Boh. Ježek čp. 18.

V květnu, červnu a červenci t.r. bylo velké sucho, sice si někdy stříklo, ale to na vyprahlé půdě nebylo ani znát. Pro velká sucha byla úroda sena na lukách velmi slabá, tím ceny sena velmi stouply a platilo se za 1 q dobrého sena až 80,- Kč a v důsledku toho stoupal v ceně krmný oves a protože ho již v zásobě mnoho nebylo dostoupil výše až na 165 Kč. a byl těžko k dostání, byl tedy oves dražší než pšenice. Pro velké sucho které s krátkými přestávkami jest od podzima min roku, museli zdejší rolníci stále dovážet vod ze Zdechovic, téměř všichni.

Na začátku srpna však přišel vydatný déšť a potom již častěji přšelo a voda se již do studní natáhla a bylo jí stále dost. Vydatnými dešti byl velmi podpořen vzrůst a to v jetelových i lučních, rovněž strništní směsky tak vyrostli, než vydaly lepší sklizeň než hlavní plodiny a tím byl úplně vyrovnán úbytek vzniklý neúrodou pro velké sucho na jaře a v létě. Brambory a krmná řepa byly těmito dešti tak ve vzrůstu podporovány, že takovou úrodu brambor i řepy nikdo nepamatoval. Brambory se prodávaly dobrý druh i za 15,- Kč, řepa za 10,- Kč. Zelenou pící krmili rolníci až do konce listopadu někteří i déle protože podzim byl dosti příznivý.

Letošního roku zavedla vláda čsl. republiky, na základě zmocňovacího zákona, monopol na obilí, to jest, že obilí nesměl nikdo jiný koupit než obilní společnost zvlášť k tomu

zřízená. Ceny obilí byly stanoveny po žních a to: za pšenici 164,- Kč, za žito 120,- Kč, za ječmen 115,- Kč a za oves 110,- Kč.

Tím bylo úplně zabráněno spekulaci s obilím a zemědělci se nemuseli strachovat že ztratí poklesem cen obilí, neboť hned po žních věděli co dostanou za něj v kterémkoli měsíci. Každý měsíc byly příplatky k základní ceně a to u pšenice a žita 1,80 Kč měs. u ječmene a ovsa 1,50 Kč měs.

Obilní monopol byl zřízen proto aby se pomohlo zemědělskému stavu, protože tento dlouhotrvající krizí ocital se na kraji propasti. Na rolníci však zřízení obilního monopolu působilo rozdílně. Někteří ho vítali jako záchranu pro sebe a někteří na něj pohlíželi nedůvěřivě a prorokují mu krátké trvání. Celkově vzato, byl to velmi dobrý čin vlády a podařilo se udržet může prokázati rolnictvu mnoho.

K odvodu letos šli čtyři branci schopným byl uznán jeden p. Bohuslav Ježek.

Ku konci t.r. dal starosta obce návrh obecnímu zastupitelstvu, aby domek č.p. 6 věnován byl za chudobinec. Zastupitelstvo tento návrh přijalo s tím, že v domku tomto budou umístěni jen Ti kteří jsou nemajetní nájemné nemohou platit. Domek bude jím pronajat bezplatně. Starosta obce napsal žádost na berní správu v Chrudimi aby byly obci promítnuty daně domovní. Berní správa odpověděla, že žádosti obce vyhovuje a domek č.p. 6 ode všech daní osvobozuje, dokud bude sloužit účelům, ke kterému byl věnován.

První kteří v tomto chudobinci bydleli byli dosavadní nájemci: Václav Novák, dělník, nar. 1896, ženatý, otec tří nezaopatřených dětí, obýval velkou světnici a Anna Výborná, vdova po obuvníku, nar. 1879 zaměstnaním dělnice v malé světnici. Mlátek při tomto domku sloužil k uložení společných hospodářských strojů.

Počátkem roku 1934 koupil p. František Beran č.p. 16 pole od pí A. Němečkové z Váp. Podola ve výměře 1 korec za 2.000 Kč. pí Němečková podělila toto pole po svém otci p. Vinc. Bakešovi z Dolan.

V červnu 1934 koupil p. František Čepek č.p. 17 pole od p. Josefa Poláčka z Nerozhoviček ve výměře 3 korce za 10.000 Kč.

V srpnu 1934 obdržela naše obec první splátku, na udělenou subvenci od min. veř. prací v Praze v obnose Kč 10.000,-. S tohoto obnosu bylo vyplaceno tři tisíce elektrárenskému svazu jako podíl na subvenci a zbytek byl dán na splátku elektrisačního dluhů u kampeličky v Morašicích.

Občanská beseda sehrała zde tyto divadelní hry: 25. III. 1934, hru „Pod selský krov“ obraz ze života o 3 jedn. Napsal Frant Cimler, Režisér p. Karel Makeš.

16. XII. 1934 hru „Pod tou naší lípou“ veselohra o 3 jedn. Napsal A. Svoboda Režisér p. K. Makeš, Obě tyto hry byly sehrány velmi dobře.

1935

Rozpočet na tento rok činil potřebu 24.517 Kč. Uhradu 21.292 Kč, schodek 3.225 Kč bylo obecním zastupitelstvem usneseno uhraditi 240% přírůžkou ke všem daním.

Občanská beseda má 20 členu a místní domovina 15 členů.

K odvodu branců šli tři branci a schopným nebyl uznán žádný.

K odvodu koní bylo předvedeno 10 koní z nichž tři byli uznáni způsobilí k vojenské službě a to klisna p. Františka Hubáčka č.p. 11, klisna p. Josefa Chvojky č.p. 8 a valach p. Frant. Zimy č.p. 13.

Počátkem roku koupila pí Pavlína Štěpánková ze Zdechovic pozemek od p. R. Hajzla z Chrudimi ve výměře 5 korců za 20.000 Kč, pozemek tento podědil p. Hajzl po Aloisu Desenským ze Zdechovic.

V neděli dne 17 února 1935 postihla zdejší kraj velká sněhová bouře, jakou jsme ještě neprožili.

Noviny o této bouři přinesly tento článek nadepsaný: „Kilometr za hodinu“. Lyžaři, které stihla ještě v neděli sněžná smršť u Úherčic a Vápeného Podola, také do smrti nezapomenou na to co prožili. Vyjeli do krásného dne, který se za půl hodiny změnil ve sněžné peklo. Jeden lyžař mířil k Úherčicům. Již obec viděl, ale náhle mu sněhová bouře vše zastřela, bojoval a tápal v ní, urazil za celou hodinu sotva kilometr cesty, už ho počaly opouštět síly, vichřice s ním smykla ze silnice a neví, kudy letěl a jak se dostal do Vápeného Podola. Krásný, slunný, zimní den změnila tato bouře za dvě hodiny trvání k nepoznání, pro spousty sněhu.

V květnu byly volby do Národního schromáždění a do zemského a okresního zastupitelstva. Výsledek voleb ve zdejší obci byl:

Tabulka 5. Dne 19. května do Národního schromáždění obdržela:

strana	republikánská	do	posl.	sněm.	38 hl,	do	sen.	35 hl.
"	sociál. demokr.	"	"	"	12 "	"	"	11 "
"	komunistická	"	"	"	9 "	"	"	9 "
"	živnostenská	"	"	"	4 "	"	"	4 "
"	lidová	"	"	"	2 "	"	"	2 "
"	národ. sjednocení	"	"	"	1 "	"	"	1 "

Celkem odevzdáno do poslanecké sněmovny 66 hl, do senátu 62 hlasy, neplatný nebyl žádný.

Tabulka 6. Dne 26. května při volbě do zem. a okres. zastupitelstva:

strana	repub.	do	zem.	za- stup.	40 hl	do	okr.	zast.	40 hl
strana	soc. dem.	"	"	"	13 "	"	"	"	13 "
"	komunist.	"	"	"	7 "	"	"	"	7 "
"	lidová	"	"	"	1 "	"	"	"	1 "
"	živnosten.	"	"	"	4 "	"	"	"	4 "
"	nár. sjedn.	"	"	"	—,	"	"	"	1 "
"	neplatné hl.	"	"	"	2 "	"	"	"	1 "

Celkem bylo odevzdáno do zem. a okres. zastup. 67 hlasů.

Starosta obce Karel Makeš, byl jmenován okresním úřadem v Chrudimi jako zástupce dohledacího úřadu v obci Zbyhněvicích a ve zdejší obci nevolil.

V červenci t.r. obdržela obec druhou splátku na subvenci Kč 10.000,— s této částky bylo zasláno 3.000 Kč Vých. elektrárenskému svazu v Pardubicích a zbytek byl splacen na elektrisační dlůh kampeličce v Morašicích.

Počasí v r. 1935 bylo na jaře dosti příznivé, tak že narostla velká úroda sena jak na lukách tak i jetele a rovněž obilí slibovalo dobrou úrodu. Bohužel v červenci a srpnu přišlo velké sucho a přímo tropická vedra, která způsobila, že obilí rychle podesýchalo a zráló čímž zrno bylo velmi hubené, obilí málo sypalo a bylo špatné jakosti Žně počaly již 14. července, tak brzy již dlouho nebyly, slámy sice bylo dost, ale zrna všeho velmi málo a s toho ještě mnoho zadiny. Protože stále vydatněji nepršelo otavy na lukách i jetelové vůbec nevyrostly a jen tak, tak že se nechaly seseknout ke krmení dobytka za zelena. Otavu ve zdejší obci nesušil žádný a každý rolník ji zkrmil za zelena, protože i strništní směsky, které hojně rolníci naseli nevyrostly a nemohlo se jimi krmiti a většinou byly zaorány.

Vlivem velkého sucha na podzim byla též velmi slabá úroda brambor a krmné řepy. Taková neúroda nebyla již snad od světové války. Ceny sena, slámy, brambor a řepy v důsledku neúrody velmi stouply. Seno v senoseči se prodávalo i za 20 Kč jeden metr. cent, ale na podzim stal 65 až 70 Kč, brambory které se na jaře prodávaly za 15 Kč, stály na podzim až 60 Kč.

Ceny obilí, protože byl monopol, zůstaly na loňské výši. Zemědělci, kteří dodali více obilí než 20 q byli povinni odebrati zpět denaturovaný oves neb ječmen a sice 10 % ceny za dodané obilí, cena denaturovaného ovsa byla 136 Kč za 1 q a cena ječmene 142 Kč za 1 q, tedy ceny proti výkupu vyšší.

V tomto roce bylo vydáno nařízení o zmenšení osevu pšenice v zemědělských podnicích větších než 5 ha orné půdy zemědělcem obhospodařované.

Proto byl proveden soupis hl. obilovin ve sklizňovém roce 1935 u hospodářů kteří mají více než 5 ha orné půdy. V Úherčicích byl soupis tento:

Jméno hospodáře:	Č.p.:	Výmě- ra orné půdy:	Pšenice:	Žito:	Ječmen:	Oves:
Karel Makeš	1	6,15 ha	1,10	2,00	0,56	0,56
Frant. Beran	3	6,17 "	0,70	1,18	0,59	0,58
Václav Tlapák	5	6,72 "	1,12	1,90	0,56	0,84
Marie Radoušová	7	9,01 ha	1,40	2,52	0,90	1,12
Josef Chvojka	8	10,45 "	2,52	2,52	1,40	1,10
Frant. Hubáček	11	9,04 "	1,15	2,05	1,05	1,00
Frant. Zima	13	8,31	1,82	2,14	0,86	1,36
Josef Havlíček	14	5,09	1,00	1,40	0,54	0,56
	Úhrn	60,94	10,81	15,71	6,46	7,12

K usnadnění přehledu o hospodaření obilím vydala čsl. společnost, hospodářské výkazy. Do těchto výkazu byl zapsán stav osevu obilnin a pak se do něj zapisovaly prodeje obilí, spotřeba pro vlastní domácnost zemědělce obilí dávané za mzdu dělníkům jako deputát, obilí dávané výměnkem a konečně odběr denaturovaného obilí. Ve zdejší obci bylo vydáno 17 hospodářských výkazu a to 15 hosp. výkazu pro zemědělce, 1 pro deputát a 1 pro výměnkáře. Někteří občané s tímto opatřením souhlasili, naproti tomu někteří velmi ostře vystupovali. Se svým úsudkem musíme počkat až jak se tyto výkazy vžijí a v praxi osvědčí. V každém směru je to opatření velmi dobré a praktické a bylo by si přát, aby se dobře osvědčilo.

Volba honebního výboru byla stanovena starostou obce na 13. října 1935. Volby se účastnili všichni členové honebního společenstva, kteří měli 38 hlasů.

Volbu řídil starosta obce Karel Makeš, který navrhnul za sčítatele hlasů p. Frant. Berana č. 16 a p. B. Zimu. Volba prováděna byla lístky. Odevzdáno bylo 38 hlasů z nichž obdrželi:

Frant. Beran	č. 16	23 hlasů
Frant. Zima	č. 13	21 hlasů
Frant. Beran	č. 3	15 hlasů
Jos. Tajzler	č. 12	17 hlasů
Frant. Radouš	č. 7	13 hlasů
Jos. Havlíček	č. 14	11 hlasů
Jos. Chvojka	č. 8	5 hlasů
Frant. Čepek	č. 17	2 hlasů

Nadpoloviční většina činí 20 hlasů byl tedy zvolen

p. Beran Frant.	č. 16
p. Zima Frant.	č. 13

Protože třetí kandidát nedosáhl nadpoloviční většiny, provedena byla uzší volba mezi p. Beranem čp. 3 a p. Josefem Tajzlerem č.p. 16.

Odevzdáno 38 hlasů a obdržel:

p. František Beran č. 3	17 hlasů
p. František Tajzler č. 12	21 hlasů

byl tedy zvolen za třetího člena p. Josef Tajzler.

Dne 29. října konala se ustavující schůze honebního výboru ve které byl zvolen starostou p. Frant. Beran č. 16, který již tuto funkci v minulém období zastával.

Pan Josef Havlíček čp. 14, Frant. Beran č. 3, Frant. Beran č. 2, Frant. Čepek čp. 17, Frant. Hubáček č.p. 11 a p. Frant. Musil č.p. 25 podali honebnímu výboru žádost, aby honitba byla pronajata ve veřejné dražbě.

Honební výbor však ve schůzi dne 29. října 1935 žádost tuto zamítl a oznámil podepsaným, že honitbu pronajme z volné ruky.

Ve schůzi dne 28. prosince 1935 pronajal honební výbor honitbu p. Bedřichu Zimovi, soukromníku v Úherčicích čp. 13 za roční nájemné Kč 300,–.

To se však nelíbilo p. Josefu Havlíčkovi a p. Frant. Beranovi č.p. 3, proto podali proti pronájmu stížnost na Okresní úřad v Chrudimi, tento však jejich žádost zamítl a pronájem honitby potvrdil. Oba jmenovaní proti výměru okresního úřadu podali odvolání k zemskému úřadu v Praze. V tomto odvolání i ve stížnosti okresnímu úřadu udávají hlavní důvod, že by sami s honitby v Úherčicích zaplatili Kč 800,– ročně.

Dle statistiky bylo v roce 1935 ve zdejší honitbě střeleno: zajíců 24, bažantů 59, sluky 2, veverky 3, králíků 8, koroptví 31, tetřev 1, ostříž 1.

Občanská beseda sehrála 17. III. 1935 divadelní hru „Moje teta, tvoje teta“, fraška o třech jednáních. Napsal Ruda Nižkovský, režii vedl p. Karel Makeš sehráno bylo velmi dobře.

Dne 1. XII. 1935 sehrála divadelní hru „Rozmysli si Mařenko“ obraz ze života o třech jednáních. Napsal Frant. Cimler, režii vedl p. Bedřich Zima. Sehrána byla opět dobře.

1936

V tomto roce neudála se žádná zvláštní příhoda v naší obci, která by se mohla zaznamenati.

Počasi na jaře bylo velmi příznivé, takže rolníci včas jarní práce skončili. Rovněž ozimy velmi dobře přezimovaly a tak byly vyhlídky na velmi dobré žně. Sena narostlo hojnost, ale špatně se sušilo, protože často přšelo, musela často obracet a skládat. Že byla stále vláhá obilí velmi bujně rostlo a začalo proléhat, přede žněmi však zde asi 14 dní ani nekáplo a proto byla úroda zachráněna. Žně byly provedeny, že bylo dosti příznivé počasí, rychle a dobře, a obilí dobře sypalo.

Naši rolníci si již zvykli na monopol, přestali naň hubovat a vzhledem k tomu, že ceny obilí byly stále na stejné výši, mnozí si zařízení monopolu začali pochvalovati, tak přece uznali, že monopol je pro zemědělce dobrodiním. Mluví se stále o zavedení monopolu živočišného, aby ceny hověz. dobytka a prasat byly udrženy na stejné výši, zdali se ho opravdu dočkáme, opravdu nevím.

Na podzim bylo na seti velké sucho, takže zaseté plodiny špatně vzcházely a byly nestejně.

1937

Tento rok začal oznámením v novinách, že se v tomto roce budou konat obecní volby. Všechny politické strany počaly se projevovat ihned od počátku roku čilejším ruchem a bylo znáti čilejší činnost v naší obci. Ve všech okolních obcích byly veřejné schůze a tábory. Jen naše malá obec očekávala v tichosti jak vše dopadne. Vytvořil se také malý blok, proti dosavadnímu starostovi Karlu Makešovi.

Tento blok vedl p. Ant. Antonín č.p. 21. Blok tento však nenabyl takové síly, se kterou by mohl provést změnu správy obce, přesto, že byla prováděna silná agitace většinu nemohl sehnati. K největšímu překvapení bylo úřední zdělení že v obci Úherčicích nebudou t.r. žádné volby prováděny a tak již prováděná agitace byla zastavena a lidi se opět přestali vzájemně pomlouvat a vyčítat si.

Jarní práce pro pozdní mrazy byly zdrženy, tak byly případy, že některý rolník žal jařiny až v polou května. Úroda t.r. byla však přece jen dobrá, rovněž sena byla hojnost.

Ve žních práce dobře uběhla a kdo si popítil měl brzo po žních.

Ceny obilí byly o něco zvýšeny, ale né tak, aby plně hradily rolníkovu režii.

Závěr

... tímto zápisem končí nejstarší kronika obce Úherčice, která byla zřízena dne 6. I. 1924. Je to kniha formátu A4 v tvrdé zelené vazbě se zlatým nápisem: *Pamětní kniha místní obce ÚHERČICE*. Obsahuje 198 stran z nichž je 87 stran popsáno. Od roku 1924 do této knihy zaznamenával události v naší obci můj děda Karel Makeš, který byl prvním kronikářem v obci. Jeho zápisy končí na str. 85 rokem 1935. Poslední dvě popsané strany 86 a 87 s roky 1936 a 37 jsou psány na rozdíl od těch předešlých, které jsou psány inkoustem dokumentárním, inkoustem obyčejným modrým. Tyto dva poslední zápisy pravděpodobně provedl p. Josef Chvojka č.p. 8.

Tento opis vznikl postupně při mých návštěvách okresního archívu v Chrudimi, který jsem navštívil celkem 12 krát od jara 1992 do jara 1993. Chtěl bych na tomto místě nejvíce poděkovat celému kolektivu zaměstnanců okresního archívu, kteří byli velmi ochotní a při této práci mi velmi pomohli.

Vladimír Makeš

Tiráž

Tento dokument vznikl přepisem *Opisu pamětní knihy obce Úherčice* do formátu DocBook XML verze 4.4.

Při přepisu bylo dbáno na zachování sémantiky zápisu, vizuální podoba byla ignorována mimo jiné proto, že se jedná o opis opisu a nebylo možné čerpat z původního zdroje. Například desetinné tečky, často vertikálně centrované či dokonce psány jako horní index, byly nahrazeny dnes běžnými desetinnými čárkami. Jednořádkové odstavce uvádějící tabulky jsem obvykle nahradil titulem tabulky. Dobová interpunkce a pravopis byly zachovány.

Tento dokument je v elektronické podobě dostupný na webu obce Úherčice [<http://uhercice.ipv6.la/>].

Petr Písař